

อีกทั้งบังเตรียมหนุนเดาน์แห่งชาวเปียเป็นพระจักรพระดิพระองค์ใหม่ ค.ศ. 1080 เอเนริกรง ตอบโต้ด้วยการประกาศปลดพระสันตปาปาและแต่งตั้งพระสันตปาป้าอีกองค์หนึ่งขึ้นแทน พระจักรพระดิทรงส่งกองทัพบุกโรมใน ค.ศ. 1081 – ค.ศ. 1084 พระสันตปาป้าขอให้หัวหน้า พวกรอร์มันเข้ามาช่วยจนพระจักรพระดิเอเนริที่ 4 ทรงยอมล่าถอย แต่พวกรอร์มันก็ถือโอกาส ย้ายกรุงโรมและปล้นสมเด็จครั้งใหญ่ทำให้กรุงโรมเสียหายมาก สันตปาป้าเกรgorius ตาม พวกรอร์มันไปเมืองชาเลโน (Solerno) และสิ้นพระชนม์ใน ค.ศ. 1085

ฝ่ายเอเนริที่ 4 เอง แม้เมื่อสันตปาป้าสิ้นพระชนม์ไปแล้ว ก็ต้องเผชิญการต่อต้านจาก พระและขุนนางที่ก่อการจลาจลขึ้นอีก โอรสของพระองค์เองถูกยุทโธเป็นผู้ก่อการกบฏ จักรพระดิต้องஸละราชสมบัติและสิ้นพระชนม์ในระหว่างเสด็จลี้ภัยที่เมืองลิโอเจ (Liege) ใน ค.ศ. 1106 มีพระจักรพระดิปักครองสืบต่อมาอีก 3 พระองค์ ในขณะที่แคว้นต่าง ๆ ในอิตาลี และสันตปาป้าต่างแบ่งแยกดินแดนออกไปจากจักรวรรดิ จนพระจักรพระดิรู้ว่าไม่อาจจะรักษา อำนาจได้ต่อไปจำต้องเซ็นสัญญาสงบศึกกับศาสนจักรใน ค.ศ. 1122 คือการร่วมลงนามในข้อ ตกลงแห่งเวร์มส์ (Concordat of Worms)

ข้อตกลงแห่งเวร์มส์ (Concordat of Worms)

ให้จักรพระดิบังคงมีสิทธิ์ทำพิธีมอบที่ดินให้แก่พระราชาคณะผู้ทำประโยชน์ได้ แต่ใน พิธีรับตำแหน่งพระราชาคณะนั้น สันตปาป้าจะต้องเป็นผู้ทำพิธีมอบหมายและไม่เท้าประจა ตำแหน่ง ทั้งพระจักรพระดิและสันตปาป้าต่างก็มีสิทธิ์เห็นชอบหรือไม่ชอบในตำแหน่ง พระราชาคณะที่อีกฝ่ายหนึ่งเลือกมาได้ ซึ่งนับว่าเป็นชัยชนะของสันตปาป้าที่จะได้มีสิทธิ์ร่วม ในการเลือกตั้งและแต่งตั้งพระราชาคณะด้วย ในขณะที่พระจักรพระดิต้องทรงเสียสิทธิ์ที่เคย เลือกและแต่งตั้งพระราชาคณะได้โดยไม่ต้องผ่านสันตปาป้า นอกจากนี้การพ่ายแพ้ของพระ เจ้าเอเนริอิกและการหนึ่งก็คือเมืองโรมมีฐานะเป็นผู้นำของชาวคริสต์อีกด้อไป เนื่องจากใน การทำสมรรยาครูเสดครั้งที่ 1 นั้น คุณต่อสู้ของพระองค์คือเป้าเมือง (Urban) ที่ 2 ได้เป็น ผู้นำแทน

3.2 จักรวรรดิโรมันตะวันออก (จักรวรรดิไบแซนไทน์)

(Byzantine Empire)

คำ “ไบแซนไทน์” มาจากชื่อเมืองไบแซนติอุม ซึ่งพระจักรพระดิคอนสแตนตินกรงตั้ง เป็นเมืองหลุงของจักรวรรดิโรมันขนาดนามว่าโโนวาโรมา หรือที่รู้จักกันว่าคอนสแตนติโนเบล ใน ค.ศ. 330 จักรพระดิที่ปกครองสืบต่อมาจากอ古สตุสแห่งสมัยปรินซิเปป (Principate) ของ

โรมัน ประชากรเป็นคนเชื้อสายกรีก พูดภาษากรีก แต่เรียกตัวเองว่าโรมัน และมีได้ถือตนว่า เป็น เฮลเลนส์ (Hellenes) เมื่อมีการแบ่งจักรวรดิโรมันเป็นสองภาค จักรวรดิไบแซนไทน์ ได้ซึ่งว่าเป็นจักรวรดิโรมันตะวันออก เมื่อจักรวรดิตะวันตกซึ่งมีเมืองหลวงคือกรุงโรมถูก รุกรานและถูกทำลายลงใน ค.ศ. 476 จึงยังคงเหลือแต่จักรวรดิโรมันตะวันออก ศูนย์กลางแห่ง ความเจริญถูกย้ายมาอยู่ที่กรุงคอนสแตนต์โนเปล ดำรงต่อมาถึง ค.ศ. 1453 มีพระเจ้ากรีกผู้ เรื่องนามเป็นที่ยอมรับต่อมาก็คือพระเจ้ากรีกจักรพรรดิจัสมิติเนียน (ค.ศ. 527 – ค.ศ. 565) ทรงพยายาม พื้นฟูจักรวรดิโรมันเดิมและขยายอาณาเขตไปถึงภาคเหนือของอัฟริกา ภาคใต้ของสเปนและ อิตาลี

ในสมัยที่โรมันตะวันตก ตกลอยู่ใต้อิทธิพลของ盎格ฤษและเยอรมัน โลกตะวันออกที่ยัง รักษาไว้ตามธรรมชาติอย่างภาคภูมิ โดยเฉพาะเป็นลักษณะอารยธรรมผสมระหว่างการปกครอง แบบโรมันคริสต์ศาสนា และวัฒนธรรมแบบกรีกตะวันออก นอกจากนี้ยังเป็นกันชนให้ยุโรป ตะวันตก ต้านทานการโจมตีจากมองซเล็มและผู้รุกรานอื่น ๆ กว่าหนึ่งพันปี ทำให้ยุโรปสามารถ พื้นตัวและปรับตัวได้ใหม่

ก. ศาสนา

เน้นความเชื่อเรื่องเทพเป็น 2 ลักษณะคือ

1. โมโนไฟซ์ท (Monophysite) เป็น派支ที่เชื่อแบบคิดตะวันออกกว่าพระเยซูมี สภาวะเป็นทั้งเทพและมนุษย์ เป็นการเชื่อเรื่องอภินิหารแบบตะวันออก ทุกชีวีนี้อาจเป็นผล สะท้อนของลักษณะโอลโลโคนิสต์ ที่ยึดมั่นเฉพาะสิ่งที่มีรูปร่างหรือตัวตน เริ่มการเคลื่อนไหวตั้ง แต่ต้นคริสตศตวรรษที่ 5 และมาสูงเรื่องในสมัยพระเจ้ากรีกจัสมิติเนียน (ค.ศ. 527-565) พระ เจ้ากรีกจัสมิติเนียนได้ทรงปราบปรามพระราษฎร์ของพระองค์ทรงนับถือนิกายนี้ด้วย จนใน คริสตศตวรรษที่ 7 นิกายนี้จึงเสื่อมลงเอง และกลับไปแพร่หลายในเชิงเรียกและอาร์เมเนียแทน

2. พากปฏิเสธรูปปั้น (Iconoclastic)

พระเจ้ากรีกจัสมิติเนียนที่ 3 ทรงสั่งห้ามบูชารูปปั้นในวัด เพราะเกรงว่าจะไปเหมือนลักษณะ คือลักษณะของชาวกาฬูป ใน ค.ศ. 725 ได้โปรดให้ทำลายรูปปั้นและรูปภาพในวัดทั้งหมด²⁶ ฝ่าย สันตปาปาและพวกคริสเตียนเนื่องจากทรงคิดว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรทิ้งไว้ในวัด พระสันตปาปา จึงขอความช่วยเหลือจากพวกแฟรงค์ เกิดความแตกแยกครั้งใหญ่จนทั้งสองฝ่ายต้องประกาศ

²⁶ คำว่า “iconoclast” จึงหมายถึง “image-breakers” คือผู้ทำลายรูปปั้น.

แยกจากกันเป็นนิยายอิสระใน ค.ศ. 1054 ศาสนาทางจักรวรรดิไบแซนไทน์เปลี่ยนเป็นแบบกรีกออร์โธดอกซ์ขณะที่ทำการต่อวันตาก็คือโรมันคาಥอลิก

๗. การสร้างประมวลกฎหมาย (ประมวลกฎหมายจัตุรีย์)

ก่อนหน้าสมัยจัตุรีย์ กฎหมายโรมันก็มีอยู่แล้ว เริ่มตั้งแต่กฎหมายสิบสองโศะ ซึ่งเปรียบเสมือนกฎหมายเฉพาะชาติกลุ่มหนึ่ง (Tribal Law) เมื่อโรมได้ติดต่อกับชาติอื่นก็สร้างกฎหมายขึ้นอีกให้เหมาะสมแก่การเป็นอันมาก แต่กระจัดกระจายหากแก่การแก้ไขและรวบรวมตัวบทกฎหมายขึ้นใหม่ เพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการปกครองของพระองค์ได้ทรงตั้งกรรมการขึ้นคือ ตริโบเนียน (Tribonian) ร่างกฎหมายขึ้นสำเร็จเป็นครั้งแรกกินเวลา 2 ปีแล้ว (ค.ศ. 529) เรียกเป็นภาษาละตินว่า Corpus Juris Civilis (Body of Civil Law)

1. โอด (Code) คือ ตัวบทกฎหมายแท้ ๆ
2. โนเวล (Novels) เป็นภาคผนวกของโอด เขียนเป็นภาษากรีกประมวลความเห็นของจัตุรีย์และจารพรรดิองค์อื่น ๆ ไว้
3. ไดเจสต์ (Digest) หรือ Pandects ในปี ค.ศ. 532 ที่ร่างประมวลกฎหมายความเห็นทางกฎหมายของนักนิติศาสตร์ ซึ่งมีผลเท่ากับกฎหมาย
4. อินสติทิวท์ (Institute) เป็นตำรากฎหมายของนักศึกษา

เมื่อเสร็จได้ตราเป็นประมวลกฎหมายรวมทั้ง 4 ภาค เป็น Corpus Juris Civilis (Body of Civil Law) เมื่อ ค.ศ. 529

สถาปัตยกรรม

โบสถ์ที่ล้ำยามมาก คือ โบสถ์เซนต์โซเฟีย (Church of Santa Sophia) สร้างในสมัยจักรพรรดิจัตุรีย์ เมื่อคริสต์ศักราชที่ 6 นับได้ว่าเป็นสถาปัตยกรรมขั้นเอกของโลกได้ชั้นหนึ่ง มีส่วนผสมของศิลปภาคนานา民族 หรือโบสถ์รูปโถม บางกับศิลปโรมันแบบอาคารเหลี่ยมนัยหนึ่งสร้างเป็นโดมกลมอยู่บนตีกรูปเหลี่ยม อาศัยหลักวิศวกรรม มีหน้าต่างประมาณ 4 บาน อยู่รอบ ๆ ฐานโดมช่วยให้เกิดความสว่างภายในอาคาร ซึ่งยังประตูบานประดับประตูด้วยแก้ว ตามแบบศิลปะนานา民族 ประกอบการตกแต่งด้วยหินอ่อนและศิลปโมเสค (Mosaic) ซึ่งรุ่งเรืองในสมัยจักรพรรดิโรมัน ตรวจทางภายนอกก็งดงามตามกรีก โบสถ์เซนต์โซเฟียนี้ต่อมาได้ถูกยกเป็นแบบอย่างของโบสถ์อื่น ๆ ในอิตาลี ฝรั่งเศส และรัสเซีย (และภายหลังเมื่อพากอิสลามยึดคืนสแตนด์โนเปิลได้แล้ว โบสถ์เซนต์โซเฟียก็ถูกยึดเป็นสุสานแล้ว)

โนบส์เซนต์โซเฟีย สร้างขึ้นที่กรุงคอนสแตนติโนเปิลเมื่อ ค.ศ. 537 ต่อมาเมื่อชาวเติร์กเข้ายึดครองได้เปลี่ยนเป็นสุสヘルว่าในศาสนาอิสลามแทน

(ที่มา : Thomas D. Clark et al., America's World Frontiers)

ค. อิทธิพลของอารยธรรมไบแซนไทน์

1) อิทธิพลต่อยุโรปตะวันออก

ประเทศที่ได้รับอิทธิพลจากไบแซนไทน์มากที่สุดคือรัสเซีย ได้ยอมรับหนบถือนิกายออร์โธดอกซ์ (Eastern Church) ซึ่งแยกจากโรมใน ค.ศ. 1054 ประมุขของประเทศคือพระเจ้า沙皇ทรงดำรงตำแหน่งประมุขทางศาสนาและอำนาจในขณะเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลในด้านสถาปัตยกรรม ปฏิทินและตัวอักษรของรัสเซียด้วย

2) อิทธิพลต่อยุโรปตะวันตก

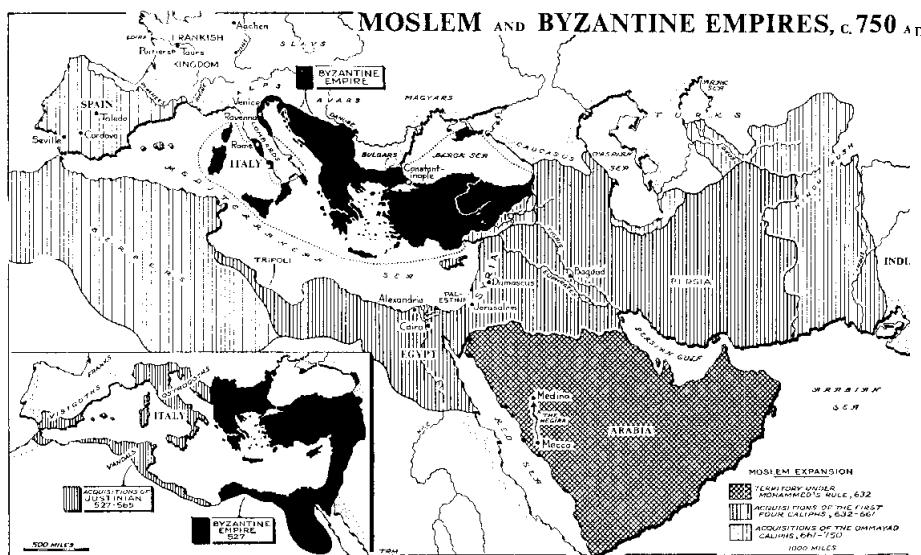
1. เมื่อจักรพรรดิตะวันออกหมดอิทธิพลในภาคตะวันตกแล้ว พากันปราชัญที่ขัดแย้งกับพระจักรพรรดิโดยเฉพาะในสมัยของการทำลายรูปเคารพทางศาสนา พากันหนีมายังภาคตะวันตกซึ่งเท่ากับเป็นการนำเอากลิบวิทยาการของตนติดตามมาอย่างภาคตะวันตกด้วยเหตุการณ์เมื่อความสำคัญอย่างยิ่งต่อการฟื้นฟูศิลปวิทยาการของอิตาลี (Italian Renaissance) ในสมัยต่อมา

2. การค้าระหว่างเวนิส และคอนสแตนติโนเปล ในตอนปลายสมัยกลางก็เท่ากับ เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ ระหว่างตะวันออกและตะวันตกขึ้นใหม่

3. ประมวลกฎหมายของจักรวรรดิเนียน ได้เป็นรากฐานสืบเนื่องมาเป็นแบบอย่าง ของตัวบทกฎหมายในสมัยกลางและยังสืบเนื่องมาถึงสมัยใหม่ด้วย

จักรวรรดิสมัยเดือน

จักรวรรดิโรมันตะวันออกย่างเข้าสู่ยุคเสื่อมภายในหลังชั้นสมัยพระเจ้าจักรพรรดิจักรวรรดิเนียน และจากความสูญเสียใน ค.ศ. 568 เมื่อพวกกลอมบาร์ดเข้ายึดอิตาลี พวก-slavaphy ได้มุ่งมาส่วนใหญ่ในภาคสมุทรบัลล่าน มองซเลิมรุกเข้าไปในอพาริกาและเอเชีย (ยกเว้นเอเชียน้อย) เหตุการณ์เหล่านี้เป็นเสมือนการตัดขาดจากอาณาจักรไบแซนไทน์ออกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย ส่วนที่อยู่ในยุโรปและอีกส่วนหนึ่งอยู่ในเอเชีย มีคอนสแตนติโนเปลเป็นศูนย์กลาง จนเมื่อพากอตโตมัน เติร์กเรืองอำนาจสามารถเข้ากรุงคอนสแตนติโนเปลใน ค.ศ. 1453 จักรวรรดิไบแซนไทน์ จึงถึงแก่กาลเวลาเป็นการสิ้นสุดยุคกลางหรือมัชยมสมัยด้วย

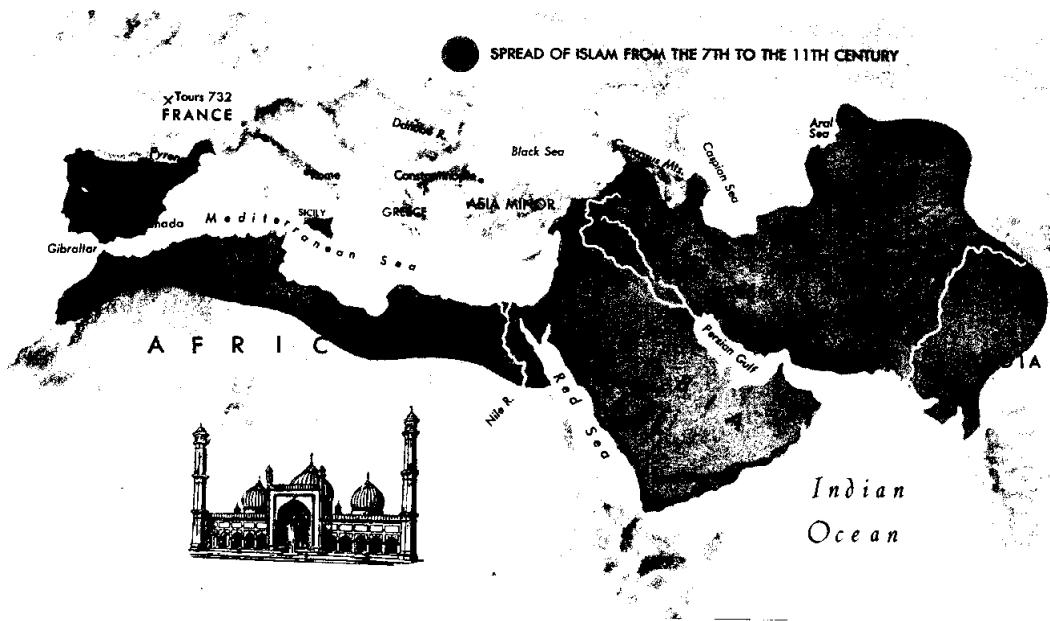
จักรวรรดิมอสเลิมและไบแซนไทน์ใน ค.ศ. 750

(ที่มา : John B. Harrison and Richard E. Sullivan, *A Short History of Western Civilization*, p. 147.

3.3 จักรวรรดิมอสเลิม

ชาวอาหรับผู้ต่าง ๆ ได้ยอมรับนับถือศาสนาอิสลามตั้งแต่สมัยเริ่มคริสตศตวรรษที่ 7 และในคริสตศตวรรษที่ 8 จักรวรรดิมุสลิมเป็นจักรวรรดิที่มีอาณาเขตแพร่ไปคลาลมีประชาชน

มากตั้งแต่ก่อนเดียวกับลึกลับเป็น ตำแหน่ง “กาหลิบ” คือตำแหน่งประมุขทั้งฝ่ายจักรวรรดิ และศาสนาอิสลามในชั้นต้นนี้ราชธานีจะอยู่ที่ดามัสกัส (Damascus) และวิจัยไปแบกแಡด จักรวรรดิมอสเล็มนี้ได้รวมตัวกันอยู่ได้เกือบ 200 ปี จึงเกิดการแตกแยกในคริสตศตวรรษที่ 10 เป็นราชอาณาจักรน้อยใหญ่ปักธงด้วยอิ划 ประมาณคริสตศตวรรษที่ 15 จึงถูกพากคริสต์ยุโรปย่างซึ่งดินแดนมอสเล็มสเปนใน ค.ศ. 1492 ซึ่งเมืองสุดท้ายที่มอสเล็มสูญเสียไป คือกรานาดา (Granada)

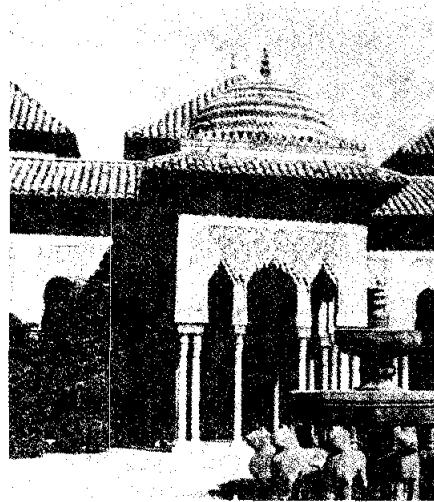

การแพร่ขยายศาสนาอิสลามระหว่างคริสตศตวรรษที่ 7 ถึง 11
(ที่มา : Thomas D. Clark et al., America's World Frontiers)

ชาวเติร์กพื้นที่จักรวรรดิมอสเล็ม

เมื่อประมาณคริสตศตวรรษที่ 10 นั้น ชาวเติร์กทางภาคกลางของเอเชียได้ยอมรับ นับถือคริสต์ศาสนา แต่ในคริสตศตวรรษที่ 11 พากเชลจุก เติร์ก (Seljuk Turks) เข้ายึดกรุง بغداد และขยายตัวออกไปตามลำดับจนทำให้ดินแดนตะวันออกกลางเป็นดินแดนของมุสลิมไป เกือบทั้งหมด ครั้นพากเชลจุก เติร์กอ่อนกำลังลง พากอตโตมัน เติร์ก (Ottoman Turks) เป็นใหญ่แทน ขยายอิทธิพลเข้าไปในคาบสมุทรบลีขาน และในคริสตศตวรรษที่ 15 มีประมุขคือ โมอัมเม็ดที่สองนำทัพเข้ายึดกรุงคอนสแตนติโนเปิล ค.ศ. 1453 ทำให้จักรวรรดิโรมันตะวันออก slavery ตัวลง ระหว่างคริสตศตวรรษที่ 16 และ 17 พากเติร์กได้พยายามขยายตัวเข้าไปในยุโรป

ภาคกลางบังโดยพยาภยามโอมตีกรุงเวียนนาเมืองหลวงของออสเตรียอยู่สองครั้งแต่ไม่สำเร็จทั้งในที่สุดพวากวิสเดียนสามารถชนะเติร์กในการรบทางเรือที่เมืองเลปันโต (Lepants) ดังนั้นหลังคริสตศตวรรษที่ 17 แล้วอำนาจเติร์ก็ได้เสื่อมลงและในที่สุดได้ถูกขับออกจากยุโรปทั้งหมด

พระราชวังอัลฮัมбра (Alhambra) พากมัวร์เข้ามีด้วยสถาปัตยกรรมที่มีความงามและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

อักษรอาหรับในพระคัมภีร์โกหร้าน มีการตกแต่งด้วยรูปแบบที่สวยงาม

การสวดมนต์ของชาวอาสาลีม วันละ 5 ครั้งทุกวัน ขณะเดินทางไปทางเมืองเม็กกะ (ที่มา : Thomas D. Clark, America's World Frontiers), p. 121.

อารยธรรมอسلامยุคกลาง

การศึกษา มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในเมืองสำคัญของจักรวรรดิมุสลิม เช่นที่กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ กรุงแบกแดดในดินแดนแม่โстоปเตเมีย และคอร์โดวา (Cordova) ในสเปน มหาวิทยาลัยเหล่านี้ทำการสอนวัฒนธรรมกรีกและโรมันโบราณ และนักศึกษามุสลิมดำเนินการค้นคว้าแต่งเติมต่อไปอีก วิทยาการที่เจริญรุ่งเรืองสาขาต่าง ๆ คือ

1. **คณิตศาสตร์** การใช้เลขอาрабิกโดยรับแบบจากอินเดียมารับปัจจุบันได้รับความนิยมและใช้สัดวากกว่าตัวเลขโรมันที่เคยใช้ ใช้เลขศูนย์และระบบพจน์ นอกจากนี้คือการพัฒนาวิชาชีพคณิต (Algebra) เรขาคณิต (Geometry) และตรีโกณมิติ (Trigonometry) ล้วนเป็นสาขาวิชาคณิตศาสตร์ที่มุสลิมเริ่มขึ้น

2. **วิทยาศาสตร์** คือการวิเคราะห์และบรรยายเคลื่อนที่ต่าง ๆ ตลอดจน เรื่องการดัดแปลงและแอลกอฮอล์ ผสมและปรับปัจจุบันโลหะ การใช้สี้อมผ้า และการให้คำอธิบายเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างแสงและภาพที่เห็น

3. **การแพทย์** พากมุสลิมเป็นผู้ประดิษฐ์ยาช่วยรักษาระบบความเจ็บปวดหรือเริ่มการผ่าตัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผ่าตัด และยังได้รวบรวมตำรายาต่าง ๆ ไว้เป็นอันมาก

4. **เกษตรกรรม** คือการปรับเปลี่ยนดินที่ใช้ในการเพาะปลูกและการใช้ปุ๋ย

5. **อุตสาหกรรม** คือการประดิษฐ์วัสดุด้วยหนังสัตว์ของชาวมุสลิม เช่นมากที่เมืองคอร์โดวา เครื่องเหล็กกล้าที่เมืองdamask โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำดาบ นอกจากนี้ยังมีผ้า เครื่องแก้วเจียระไน การทำกระดาษ และการทอผ้า

6. **การเดินเรือ** มีการประดิษฐ์เข็มทิศซึ่งนำไปใช้แบบอย่างจากจีนและมุสลิมเชื่อว่าโลกกลมจึงนิยมการเดินเรือ

7. **วรรณกรรม** มีวรรณกรรมหลายประเภทสามารถตั้งเป็นหอสมุดใหญ่ที่กวามุสลิมแต่งขึ้นเองก็หลายเล่มที่มีชื่อเสียงมากคือ “พันหนึ่งทิว” หรือ “อาหารรารตรี” และรูไบyat (Rubaiyat) ของโอมาร์ ไคยาม (Omar Khayyam)

8. **ภาษาศาสตร์** พากมุสลิมได้เผยแพร่ภาษาอาหรับทั่วโลกทำให้สามารถติดต่อกันได้ง่าย แม้ภาษาอังกฤษก็รับคำในภาษาอาหรับมาใช้หลายคำ เช่น Alcohol Algebra almanac Cipher Coffee Cotton Syrub และ Sofa

9. **สถาปัตยกรรม** ลักษณะเด่นของสถาปัตยกรรมมุสลิมทั้งที่เป็นมัสยิด (Mosques) และวังมักเป็นรูปหลังคาทรงกลม (Domes) และมีหอคอย (Minarets) ประกอบอยู่ข้างคากาทรงกลม ลวดลายต่าง ๆ เป็นท่านองลูกไม้กักหรือภาครเรขาคณิต (คือทรงสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม หรือหลาอย ๆ เหลี่ยมตลอดจนเส้นลายต่าง ๆ เป็นลวดลายละเอียด งดงาม มีศัพท์ที่

เนพะเรียกว่า “arabesque” อาคารที่ขึ้นชื่อว่างดงามที่สุดของมุสลิมน่าจะได้แก่ อาคารอัลฮัมบรา (Alhambra) ในกรานาดา ประเทศสเปน

10. วิทยาการ ผู้มีชื่อเสียงเด่นด้านต่าง ๆ คือ อาวิเซนนา (Avicenna : ค.ศ. 980 – 1037) เป็นปรัชญาเมร์และนายแพทย์ ทำการค้นคว้าติดารับตำราเดิมของกรีกโบราณมา วิจัยและวิเคราะห์แต่งเป็นสารานุกรมตำราฯ นายอาแวร์โรส (Averroes : ค.ศ. 1126 – 1198) เป็นแพทย์และปรัชญาเมร์ลูกผสมสเปนกับอาหรับ และไม่โมนิดิส (Maimonides : ค.ศ. 1135 – 1204) เป็นปรัชญาเมร์มุสลิมชาวเยว่เป็นแพทย์ประจำของอิสโตรเติลแห่งกรีซโบราณ

ยุคกลางอันรุ่งเรือง : ตอนกลางยุคกลาง (The High Middle Age : ค.ศ. 1050 – 1520)

เป็นระยะเวลากหนึ่งในคริสตศตวรรษที่ 11 ที่ยุโรปได้ผ่านขั้นตอนแห่งวิวัฒนาการอย่าง ข้า ๆ เข้าสู่รุ่ปแบบอารยธรรมใหม่โดยมีสิ่งที่ยุติลงไปดื้อ

- 1) การคุกคามของ盎格ฤษที่อพยพหรือเคลื่อนย้ายเข้าสู่จักรวรรดิ
- 2) การคุกคามของพวกไวกิงส์
- 3) ยุคพิวัตส์ที่เต็มไปด้วยการแข่งขันระหว่างลอร์ดและกษัตริย์

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคือ

- 1) การแพร่ขยายคริสต์ศาสนาไปทางเหนือและตะวันออกกับการยอมรับโดยชาว เยอรมันและสแกนดิเนเวียน
- 2) จักรวรรดิชาาร์เลอมาญูต้องหลีกทางให้อานาจักรฟิวัตลและจักรวรรดิโรมันอัน ศักดิ์สิทธิ์
- 3) สันตปาปามีอำนาจครอบคลุมอาณาจักรคริสต์เตียนทั้งหมดกับการเริ่มพลังแข็งขัน ใหม่ ๆ ที่ส่งเสริมด้านจิตใจและปัญญาจนเกิดการฟื้นฟูต่าง ๆ ตามมาหลายด้าน

ปัจจัยที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงคือ

- 1) การค้ากับตะวันออกกลาง และพัฒนาการทางด้านพาณิชยกรรม
- 2) มีการฟื้นฟูเส้นทางการค้าในยุโรปตะวันตกทำให้เมืองเก่า ๆ กลับมีชีวิตชีวาใน ขณะที่เกิดเมืองใหม่ ๆ ขึ้น มีพวกพ่อค้าและช่างฝีมือที่ไม่เป็นทั้งชุนนางและชาวนาบเป็น วรรณะใหม่ในสังคมพิวัตล
- 3) การเกิดพลังใหม่ที่สำคัญจากการผลการค้าระหว่างเมืองและชนบททำให้ผู้คนมั่งคั่ง มากขึ้น เริ่มการใช้เงินเพร่หลาย และการพบปะติดต่อกันทำความก้าวหน้าทางสังคมและการ

เมืองแบบใหม่

ช่วงกลางแห่งคริสตศตวรรษที่ 11 ตลอดมาไม่น้อยกว่าสองศตวรรษจะเป็นสมัยที่ยุคกลางพัฒนาไปถึงความเจริญสูงสุด (The High Middle Age) เกิดการแข่งขันกันระหว่างศาสนาจารกับอาณาจักร พัฒนาการแห่งอำนาจจักรวรรดิในฝรั่งเศส อังกฤษ นอร์มัน สมครามครุเสด การแพร่ขยายคริสตศาสนาไปถึงดินแดนสลาวิก (Slavic) ดินแดนภาคตะวันออกและ moslem เป็น สัญลักษณ์แห่งความเจริญสูงสุดคือคริสตจักรที่รุ่งเรืองเป็นศาสนากลอันแข็งแกร่ง การฟื้นฟูการศึกษา กำเนิดมหาวิทยาลัย เป็นสมัยแห่งชีวิตชี瓦ที่ทุกสิ่งเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง นับเป็นสมัย “República Christiana” คือการที่ยุโรปตะวันตกได้รวมกันในลักษณะของ “เครือจักรพคริสตเดียน” (The Commonwealth of United Christendom)

สรุปฐานะของยุคกลางที่รุ่งเรืองที่สุดนี้ เกิดจากผลการปรับปรุงในยุคแรกซึ่งสร้างความเจริญทั้งด้านศิลปกรรม วรรณคดี ปรัชญา แต่น่าเสียดายที่ความเจริญนั้นจะกลับขัดแย้งกันเอง สร้างความสับสนทวีชนในช่วงปลายยุคกลาง (Later Middle Age) ประมาณคริสตศตวรรษที่ 13-15 กลายเป็นสมัยยุ่งยาก เกิดความขัดแย้งทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และแนวความคิดซึ่งหลังจากคริสตศตวรรษที่ 15 เป็นต้นไปจึงมีการปรับตัวเป็นสมัยใหม่²⁷

1. การต่อสู้อันยาวนานระหว่างฝ่ายอาณาจักรกับศาสนาคริสต์

พระเจ้าเฟรเดอริกที่ 1 กับพระสันตปาปาปีเตอร์ที่ 3

และการทำสนธิสัญญาของสตั๊งค์ ค.ศ. 1183

สมครามกลางเมื่อระหว่างราชวงศ์ไฮเอนส์เตา芬 (Hohenstaufen) แห่งสาเบีย (Swabia) กับโลแดร์ที่ 2 (Lothair II) ซึ่งมีผู้หนุนหลังคือราชวงศ์เวลฟ์ (Welf)²⁸ แห่งบavaría (Bavaria) สืบสานลงด้วยการเลือกจักรวรรดิเฟรเดอริก บารบารอสชา (Frederick Barbarossa : ค.ศ. 1152-1190)²⁹ เป็นผู้ปกคลองทรงร่วมกับขุนนางที่เข้มแข็งขยายอำนาจ

²⁷ Wallace K. Ferguson et al., *A Survey of European Civilization*, p.186.

²⁸ เวลฟ์ (Welf) เป็นชื่อตระกูลจากแคว้นสาเบีย (Swabia) ในเยอรมนีซึ่งได้รับการสนับสนุนจากตระกูล “Guelfs” และสันตปาปาในอิตาลี เป็นศัตรูกับตระกูล “Ghibellines” ผู้สนับสนุน “Hohenstaufens” ตระกูล Guelfs พยายามขัดขวางการขยายอำนาจของตระกูล Hohenstaufens ในการยึดครองอิตาลี

การประทับกันระหว่างตระกูล Guelfs กับตระกูล Ghibellines เป็นการประทับครั้งใหญ่ระหว่างคริสตศตวรรษที่ 12 และ 13 โดยตระกูล Guelfs เป็นตัวแทนสนับสนุนอำนาจสันตปาปา ส่วนตระกูล Ghibellines เป็นตัวแทนการสนับสนุนอำนาจจักรพรรดิ.

²⁹ พระเจ้าเฟรเดอริกทรงมีพระสมัญญานามว่า “Barbarossa” เพราะทรงไว้เครายาวสีแดงทรงเป็นพระนัดดาของจักรวรรดิคอนราดที่ 3 (ค.ศ. 1138-52) และมีสายพระโลหิตของราชวงศ์เวลฟ์ด้วย.

การปักครองไปลิงเบอร์กันดี โนริเมีย สังการี และโป๊ปแพนด์ ทำให้อาณาจักรเข้มแข็งถึงกับจะสถาปนาเป็นราชวงศ์กษัตริย์แห่งเยอรมนีในอนาคตได้ พระองค์ได้ฟื้นฟูภูมิประเทศอุดมเป็นหลักปักครองประเทศ และเน้นว่าฝ่ายอาณาจักรเป็นผู้ปักครองศาสนาจักร ดังนั้นแม้พระสันตปาปาจะเป็นผู้掌握มังกฎภัยใน ค.ศ. 1155 แต่ไม่ได้มายความว่าพระองค์จะต้องอยู่ภายใต้อำนาจของพระสันตปาปา

ผลงานเด่นของพระเจ้าเฟรเดอเรก คือการรวมอิตาลีเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักร โรมันอันศักดิ์สิทธิ์ พื้นที่แวดล้อมโดยบ้ายของพระเจ้าออด็อตโตที่ 1 ที่ว่า “ศาสนาเป็นเพียงฐานสนับสนุนอำนาจของกษัตริย์ และกษัตริย์จะต้องเป็นผู้แต่งตั้งทุกตำแหน่งในศาสนาจักร”

ฝ่ายสันตปาป้าปaoเล็กชานเดอร์ที่ 3 (ค.ศ. 1159–1181) ไม่พอใจกษัตริย์ พระเจ้าเฟรเดอเรกจึงทรงตั้งพระสันตปาป้าของ己ใหม่ แต่ไม่มีผู้ใดยอมรับ และพระสันตปาป้าปaoเล็กชานเดอร์ยังร่วมกับกลุ่มพ่อค้าและชาวเมืองอิตาลีตั้งสมาคมต่อต้านกษัตริย์คือสมาคมลอมบาร์ด (Lombard League of Communes) และสัมพันธมิตรนอร์มัน ฝ่ายขุนนางเยอรมันไม่ต้องการให้กษัตริย์มีกำลังมั่นคงเกินไปจึงไม่ช่วยกษัตริย์รบ พระเจ้าเฟรเดอเรกทรงปราซัยที่เมืองลีญานो (Legnano) พระจักรพรรดต้องยอมรับว่าสันตปาป้าปaoเล็กชานเดอร์เป็นสันตปาป้าที่ถูกต้อง และต่อมาต้องทำสัญญาภักดีกับพวกลอมบาร์ดคือสัญญาสันติภาพกองสัตห์ (Peace of Constance) ค.ศ. 1183 มีสาระสำคัญเรื่องการยอมรับอำนาจของกษัตริย์ในอิตาลีแต่ต้องยอมยกสิทธิในการปกครองตนเองให้ในบางส่วน ต่อมาพระจักรพรรดทรงจัดการอภิ夷乜กพระโรมันเรียกบัวเจ้าหนูนอร์มันแห่งอิตาลี ฐานะของพระเจ้าเฟรเดอเรกในประเทศนั้นจึงดูจะมั่นคงขึ้น

ผลจากความพยายามแห่งของพระจักรพรรดในครั้นนี้มีข้อสังเกตคือ

- 1) ความพยายามแพ้ครั้งแรกของอัศวินแห่งลัทธิวีรคุตต่อกองทัพรากชาวรามดา
- 2) แคว้นลอมบาร์ดได้ปกครองตนเอง
- 3) สิ่งสุดการรวมกันระหว่างเยอรมันและอิตาลีลงโดยสิ้นเชิง และแคว้นเล็กแคว้นน้อยของเยอรมันก็ไม่มีทางรวมตัวกันติดอีกจนถึงสมัยของออด็อตโต ฟอน บิสมาร์ค (Otto Von Bismarck)

อย่างไรก็ตาม ได้มีความพยายามต่อมาของพระเจ้าเฟรเดอเรกเพื่อสร้างพระราชอำนาจจากกษัตริย์อีกโดยทรงเป็นผู้นำทัพเข้าร่วมสมควรครุเสดครั้งที่ 3 ใน ค.ศ. 1190 แต่ทรงจบด้วยความ惨败ที่อีซิยันนอย เกิดเป็นตำนานเล่ากันต่อมาว่า พระองค์ไม่ได้สิ้นพระชนม์จริง และวันหนึ่งจะทรงเสด็จกลับมาเพื่อร่วมเยอรมันเข้าด้วยกันอีกครั้งหนึ่ง

2. การสร้างอำนาจของสันตปาปานอเนชันที่ 3 (Innocent III)

พระอโรมของพระเจ้าเพfreเดอวิคได้ครองราชย์เป็นพระเจ้าเยนรีที่ 6 (ค.ศ. 1190-97) ทรงอภิ夷อกับเจ้าหนูงนอร์มัน ทายาทของกษัตริย์ซิซิลี (Sicily) ทำให้ได้ดินแดนนั้นมารวมกับราชอาณาจกร³⁰ และเตรียมขยายต่อไปยังอาณาจักรไบแซนไทน์ แต่สิ้นพระชนม์ก่อนเมื่อพระชนม์เพียง 33 พรรษา ทำให้เกิดสมรรถนะกลางเมืองในเยอรมัน (ค.ศ. 1197-1212) จากการแย่งอำนาจกันระหว่างราชวงศ์โซเนนสเตาเฟนกับเวลฟ์ พระสันตปาปานอเนชันที่ 3 จึงถือโอกาสสนับสนุนปลดปล่อยซิซิลีเป็นอิสระ

เมื่อยেนรีที่ 6 สิ้นพระชนม์ลงนั้น ราชบัลลังก์ได้ตกเป็นของพระอโรมคือเจ้าชายเพfreเดอวิคซึ่งพระราชมารดาได้นำไปไว้ในความอุปถัมภ์ของสันตปาปานอเนชันที่ 3 (ค.ศ. 1198-1216) ก่อนที่พระนางเองจะสิ้นพระชนม์ใน ค.ศ. 1198 สันตปาป่าตั้งใจว่าจะให้เจ้าชายพระองค์นี้ได้เสด็จขึ้นครองราชย์ภายใต้เงื่อนไขที่ทางสันตปาปากำหนดเท่านั้น คือการยอมให้อาณาจักรต้องอยู่ภายใต้อำนาจของศาสนจักร สันตปาป่าได้ดำเนินการยุบให้เจ้าผู้ครองแครัวนของเยอรมันทะเลาภันเองเพื่อแย่งอำนาจการปกครองแครัวน จนไม่มีกษัตริย์เยอรมันพระองค์ใดเข้มแข็งเพียงพอที่จะเข้ามายัดการในกิจการการเมืองของอิตาลีได้ นอกจากนี้ก็หนุนให้แครัวนทางเหนือและภาคกลางของอิตาลีประสบแยกตัวจากเยอรมัน และสันตปาปาก็ใช้อิทธิพลของตนเหนือแครัวนนอร์มันประภาคตันเป็นผู้คุ้มครองเพfreเดอวิค สถาปนาอำนาจของสันตปาป่าที่เข้มแข็งเหนืออาณาจักรเมืองที่สันตปาปากเรกอร์ที่ 7 เคยผันไว้

ก้าวต่อไปของสันตปาปานอเนชันที่ 3 คือการให้ศาสนจักรมีอิทธิพลเหนือเยอรมันโดยตรง จึงอาศัยการสนับสนุนจากกษัตริย์ฝรั่งเศสสถาปนาเจ้าชายเพfreเดอวิคเป็นพระเจ้าเพfreเดอวิคที่ 2 และต่อมาสถาปนาขึ้นเป็นจักรพรรดิแห่งอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ตัวย ส่วนวัดเยอรมันทั้งหมดถูกโอนไปเป็นส่วนต่อสันตปาป่าและพระจักรพรรดิของประทับอยู่ที่ซิซิลีโดยตลอดจนถึง ค.ศ. 1220 จึงไม่สนใจที่จะสร้างอำนาจปักษ์ของพระองค์ในเยอรมันเลย ในที่สุดเจ้าผู้ครองแครัวนต่าง ๆ ของเยอรมันจึงต่างมีอำนาจปกครองเต็มที่ในแต่ละแครัวนของตน

พระเจ้าเพfreเดอวิคที่ 2 ทรงมุ่นมากที่จะใช้ภาษาซิซิลีเป็นศูนย์กลางขยายพระราชอำนาจปักษ์ของนอร์มันทางตอนใต้ของอิตาลี สามารถยึดซิซิลีจากพากมอสเลิมใน ค.ศ. 1091 โดยตั้งชื่อดินแดนอิตาเลียนทั้งหมดที่ได้มาไว้ว่า “ราชอาณาจักรอิตาลีทั้งสอง” (Kingdom of the Two Sicilies).

³⁰

จากฐานที่มั่นของนอร์มันทางตอนใต้ของอิตาลี สามารถยึดซิซิลีจากพากมอสเลิมใน ค.ศ. 1091 โดยตั้งชื่อดินแดนอิตาเลียนทั้งหมดที่ได้มาไว้ว่า “ราชอาณาจักรอิตาลีทั้งสอง” (Kingdom of the Two Sicilies).

ใน ค.ศ. 1250 จึงเป็น “สมัยการผลัดเปลี่ยนแผ่นดินครั้งใหญ่” (Great Interregnum : ค.ศ. 1254-1273) คือ การที่พระจักรพรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์จะไม่มีอำนาจสูงสุดอีกแต่จะมีการเลือกตั้งคนที่อ่อนแอกล้าวที่สุดขึ้นเป็นพระจักรพรรดิ ได้แก่ เคาน์ แห่งแอปสเบิร์ก³¹ (Rudolf, Count of Hapsberg) ใน ค.ศ. 1273 พระจักรพรรดิได้ทรงสั่งปลดปล่อยซิชิล และอิตาลีภาคใต้ สันตปาปา จึงถูกเชิญเจ้าชายฝรั่งเศส คือ ชาร์ลส์แห่งอังกู (Charles of Anjou) มาปกครองใน ค.ศ. 1266 ส่วนแคว้นต่าง ๆ ในอิตาลี รวมทั้งอาณาจักรสลาวิกที่เคยอยู่ภายใต้การปกครองของเยอรมัน ต่างก็พากันประกาศเอกราชทั้งหมด

3. การสถาปนาราชอาณาจักรในยุโรปตะวันตก

การพัฒนาความเป็นชาติในฝรั่งเศสและสเปนอาจจะไม่มีจุดเด่นเหมือนจักรพรรดิโรมัน อันศักดิ์สิทธิ์ แต่จะมีความน่าสนใจที่เป็นการสร้างพลังอำนาจจากบัตริย์เพื่อล้างอำนาจชุมนุม ฟื้นฟู และเมื่อพระจักรพรรดิแห่งราชอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์หมดอำนาจใน ค.ศ. 1300 ก็จะไม่มีศูนย์อำนาจที่มีเดินแดนแวดล้อมเป็นฐานสนับสนุนอีก

3.1 ฝรั่งเศส : จักรพรรดิแคปเตียน³² (Capetian : ค.ศ. 987-1328)

เมื่อรัชนาดดาของพระจักรพรรดิชาร์ลส์อมาญูเกิดพิพาทกันจนต้องมีการแบ่งอาณาจักรออกเป็น 3 ส่วนตามstanisลัญญาแวร์ดัง ค.ศ. 843 แล้วราชอาณาจักรก็อ่อนลงตามลำดับ

³¹ ราชวงศ์แอปสเบิร์ก (Hapsburg Dynasty) ปกครองราชอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์สับกับพระจักรพรรดิราชวงศ์อินจันถึง ค.ศ. 1437 พระจักรพรรดิราชวงศ์แอปสเบิร์กจึงได้ปกครองต่อมาอย่างไม่ขาดสายเพียงราชวงศ์เดียว และอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์สลายตัวไปใน ค.ศ. 1806 นอกจากพระจักรพรรดิชาร์ลที่ 7 ซึ่งทรงปกครองระหว่าง ค.ศ. 1742 ถึง ค.ศ. 1745 ที่ทรงเป็นเชื้อสายราชวงศ์บาร์บาร์เรียนแล้วราชวงศ์แอปสเบิร์กก็จะปกครองตลอดมาถึง ค.ศ. 1918 ในฐานะทรงเป็นพระจักรพรรดิอสเตรีย.

³² ราชวงศ์แคปเตียน (Capetian Dynasty) สถาปนาขึ้นโดยโรเบิร์ตผู้เข้มแข็ง (Robert the Strong) เคาน์แห่งอังกู (Count of Anjou) ในตอนกลางคริสตศตวรรษที่ 9 ชื่อสกุลได้มาจากการเป็นผู้นำของ อู๊กกาเป็ท (Hugh Capet) เป็นกษัตริย์ฟื้นฟูลัทธิจากแคว้นnorrm็องดีมาก่อน แม้อำนาจเท่ากับการเป็นกษัตริย์ฝรั่งเศส (ค.ศ. 987 – ค.ศ. 1328) ตามstanisลัญญาแวร์ดัง (ค.ศ. 843) นั้น ชาร์ล เดอะ บอลด์ (Charles the Bald) ได้ปกครองดินแดนใกล้กับประเทศฝรั่งเศสปัจจุบัน เมื่อสิ้นพระชนม์ลงใน ค.ศ. 877 ราชวงศ์แคปเตียน เจ้ายัง กลับตกลอยู่ภายใต้อิทธิพลของกาเปเตียนมีประมุข คือ อู๊ก ผู้ยิ่งใหญ่ (Hugh the Great) พระบิดาของ อู๊ก กาเป็ท และเมื่ออู๊ก กาเป็ทได้เป็นกษัตริย์แทนใน ค.ศ. 987 ก็ยกฐานะตนเองเป็นกษัตริย์ฝรั่งเศสตัวจริง ส่วนตระกูลอังกูนั้นมีต้นกำเนิดในคริสตศตวรรษที่ 9 และเกี่ยวข้องกับตระกูลแพลนตาเจอเนท (Plantagenets) ในอังกฤษ และกาเปเตียนในฝรั่งเศส ดังที่ได้กล่าวถึงแล้ว.

ข้อยังถูกรุกรานจากพวกรอร์ดเมนทางเหนือกับมอสเลิมทางใต้ บรรดาเจ้านครเล็ก ๆ ต่างตั้งตนเป็นอิสระ โดยเฉพาะเมื่อกษัตริย์หลุยส์ที่ 5 ของราชวงศ์แคโรแลงเจียนสันพระชนม์ใน ค.ศ. 987 ขุนนางจึงพากันเลือกอู๊ก กาเป็ท (Hugh Capet) เคานท์แห่งปารีส ผู้ครอบครองดินแดนภาคกลางส่วนใหญ่ของฝรั่งเศสเป็นกษัตริย์ จึงเป็นการสืบสุดราชวงศ์ที่สืบท่องากชาติเลอมายอย่างเด็ดขาด

อู๊ก กาเป็ท มีดินแดนปกครองแท้ ๆ เพียง “เกาะฝรั่งเศส” (Île de France) คือ ดินแดนเล็ก ๆ ในภาคกลางของฝรั่งเศสเท่านั้น ฐานะของอู๊ก กาเป็ท จึงมิใช่ฐานะของกษัตริย์ผู้ทรงอำนาจแต่ประการใด ทั้งยังทรงดำรงอยู่ในตำแหน่งได้เพราบรรดาบารอนฝรั่งเศสผู้เข้ามแข็ง ทั้งหลายต่างมัวะเละวิwait กัน และอู๊ก กาเป็ท ยังได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายศาสนาจักรด้วย

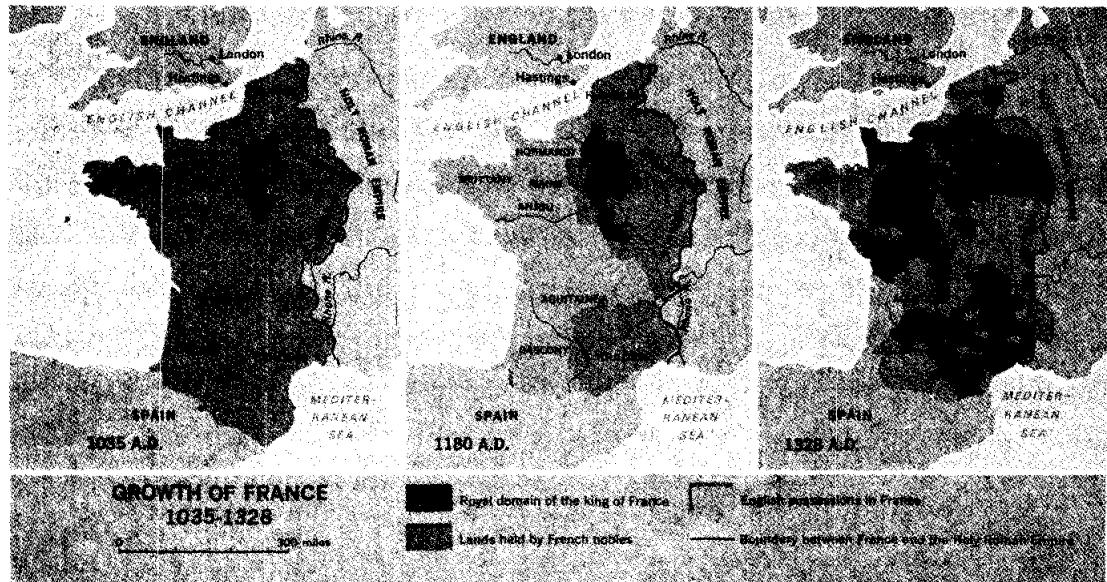
แคว้นใหญ่อื่น ๆ ที่ยังอยู่ภายใต้อำนาจของเจ้าผู้ครองนครคือฟلانเดอร์ (Flanders) นอร์มังดี (Normandy) บริตตานี (Brittany) ตูลูส (Toulouse) กาสโคนี (Gascony) บาร์เซโลนา (Barcelona) อังจู (Anjou) บลัวส์ (Blois) และชองปาม (Champagne)

ในสมัยของอู๊ก กาเป็ท ได้วางรากฐานเรื่องพระราชอำนาจอำนวยจากษัตริย์ (royal power) ใหม่ คือการเริ่มน้อมการสืบราชสมบัติจากพ่อไปหาลูก แต่มีข้อสังเกตว่ากษัตริย์คาดเดี้ยนแม้จะมีฐานะเป็น “เจ้าชีวิต” (Tuzerain) ก็อยู่ในตำแหน่งเป็นเพียงลอร์ดผู้ปกครองวัสดุ ไม่ได้มีอำนาจสูงสุด (sovereign) เมื่ออู๊ก กาเป็ท สืบพระชนม์ก็ถึงสมัยฟิลิปที่ 1 (ค.ศ. 1060–1108) และพระเจ้าหลุยส์ที่ 6 (Louis the Fat : ค.ศ. 1108–1137) ที่สามารถปราบบารอนแห่ง “Île de France” ทั้งหมด ทำให้กษัตริย์ได้ปกครองเด็ดขาดเพียงพระองค์เดียว และยังปราบปรามลอร์ดในแคว้นอื่นได้อีก.

ต่อมาได้มีการรวมตัวกันระหว่างเจ้าผู้ครองแคว้นนอร์มังดีกับพระเจ้าเอเนรีที่ 1 ของอังกฤษและพระจักรพรรดิเอเนรีที่ 5 แห่งอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ทำส่วนรวมกับฝรั่งเศส เหตุการณ์นี้กลับทำให้ขุนนางฝรั่งเศสหันมาช่วยกษัตริย์ของตนทำส่วนรวมจนได้ชัยชนะ และเพื่อความพึ่งคงยึดขึ้นพระเจ้าหลุยส์ที่ 6 ได้อาใจฝ่ายศาสนาด้วยการแต่งตั้งสมภารัญเจร์ (Abbot Suger) ให้ทำหน้าที่เสนาบดีตลอดมาจนถึงรัชสมัยของพระโอรสคือพระเจ้าหลุยส์ที่ 7 (ค.ศ. 1137–80)

พระเจ้าหลุยส์ที่ 1 ได้อภิเชกกับเจ้าหญิงเอลิเนอร์แห่งอาเกตัน (Aquitaine) แต่หย่าขาดจากันในเวลาต่อมา พระนางเอลิเนอร์จึงหันไปอภิเชกกับเอเนรี แพลนตาเจอเนท (Henry

Plantagenet, Duke of Normandy) โกรสของเคาน์ต กอฟฟรีย์ (Count of Geoffrey)³³ ทำให้อากิแตนเป็นสินสอด นำรวมกับnorrmangดี และดินแดนอื่น ๆ ที่ได้จากพระบิดา

(แผนที่ 1) แสดงเขต “Ile de France” และอาณาเขตปัก-ครองสำคัญในค.ศ. 987-1035

(แผนที่ 2) ราชอาณาจักร ขยายขึ้นในค.ศ. 1180 อาณาเขต ปักครองฝรั่งเศสอื่น ๆ และดิน- แดนของเอนรีที่ 2 ที่อยู่ใน ฝรั่งเศส ค.ศ. 1180

(แผนที่ 3) ราชอาณาจักรค.ศ. 1328 และของพระราชวงศ์ อื่นๆ ของฝรั่งเศสกับดินแดน ฝรั่งเศสที่อังกฤษเป็นเจ้าของ ใน ค.ศ. 1328

(ที่มา : Anatole G. Mazour, Men and Nations)

เมื่อเอนรีได้ขึ้นครองราชย์เป็นพระเจ้าเอนรีที่ 2 แห่งอังกฤษ จึงทำให้ราชวงศ์แพลน- ดาเจอเนทของอังกฤษมีสิทธิครอบครองดินแดนในฝรั่งเศสถึงครึ่งหนึ่ง (คือจักรวรรดิอังเจวีน “Angevine Empire” ทางภาคตะวันตกของฝรั่งเศส) เรื่องนี้ทำให้กษัตริย์ฝรั่งเศสไม่สบายพระ ทัยนัก ได้หาทางออกโดยการหนุนโภมัส เบกเก็ต (Thomas Becket)³⁴ เพื่อต่อต้านเอนรีที่ 2

³³ เคาน์ต กอฟฟรีย์ โดยคำแห่งเป็นเคาน์ตแห่งอังกฤษได้นอร์มังดี และ บริตานีจากการอภิเชก กับพระบิดา กษัตริย์อังกฤษคือเอนรีที่ 1 ซึ่งทรงมีฐานะเป็นศุภแห่งนอร์มังดี เมื่อเคาน์ต กอฟฟรีย์ สืบราชสมบูรณ์ ใน ค.ศ. 1151 พระโลร์ดเซนต์เจมส์ได้ดินแดนผืนใหญ่คือทั้งแคว้นอังกฤษ นอร์มังดี และบริตานี (โปรดดูในแผนที่ 2 เรื่องราชวงศ์คาเบลเดียน)

³⁴ Thomas A. Becket (ค.ศ. 1189-1170) ได้รับการแต่งตั้งเป็นพระสังฆราชแห่งแคนเทอร์เบอร์ye ใน ค.ศ. 1162 ทำการต่อต้านพระเจ้าเอนรีที่ 2 ที่พยายามจะเข้ามาควบคุมศาสนจักร ในที่สุดพระ สังฆราชถูกกลบสังหารโดยอัศวินของพระเจ้าเอนรี ได้รับการประกาศเป็นนักบุญใน ค.ศ. 1172.

และยังช่วยพระสันตปาปาอเล็กซานเดอร์ที่ 3 ให้ได้ลี้ภัยเมื่อถูกพระเจ้าเฟรเดอริกที่ 1 แห่งราชอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ขับไล่จากโรม

ฟิลิป ออคัสตัส (Philip Augustus : Philip II : ค.ศ. 1180-1223)

เป็นกษัตริย์ผู้ได้ทรงปฏิบัติพระราชการกิจจัณสำคัญคือการหาหนทางดึงแครัวนองจุกลับมาเป็นของรัชสมัยพระเจ้าเอเนรีที่ 2 แห่งอังกฤษใน ค.ศ. 1189 ถึงสมัยพระโอรสของเอเนรี 2 พระองค์คือพระเจ้าริชาร์ดใจสิงห์ (The Lion-Hearted) และกษัตริย์จอห์นผู้กดขี่ ขุนนางฝรั่งเศสซึ่งเป็นวัสดุของกษัตริย์จอห์นหันกลับมาช่วยสนับสนุนกษัตริย์ฝรั่งเศสทำการรบที่บูวีน (Battle of Bouvines) ทั้งยังสามารถเอาชนะจักรพรรดิอ็อตโตแห่งเบอร์มีด้วย ทำให้ดินแดนในครอบครองของอังกฤษตอนเหนือแม่น้ำลาร์ (Loire) ตกมาเป็นของฝรั่งเศสและยังรุกต่อไปอีกต่อไป ได้ดินแดนเพิ่มจำนวนจากกษัตริย์กิเพิ่มขึ้นด้วยจนสามารถสร้างให้ฝรั่งเศสเป็นหนึ่งในมหาอำนาจของยุโรป

ความขัดแย้งกับสันตปาปาอินโนเซนต์ที่ 3

พระเจ้าฟิลิปได้ทรงมีปัญหาขัดแย้งกับพระสันตปาปาเกี่ยวกับปัญหาที่ทรงหย่าขาดกับพระมเหสีซึ่งสันตปาปามิ่งเห็นด้วย จึงประกาศ “interdict” ประเทศฝรั่งเศส ทำให้ประชาชนฝรั่งเศสผู้เคร่งศาสนาเดือดร้อนดำเนินการกดดันให้ฟิลิปต้องปฏิบัติตามพระประสงค์ของสันตปาปา ฝ่ายพระเจ้าฟิลิปเองไม่ทรงมีพระประสงค์ให้ทางศาสนาเข้ามายุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมของอามาจารอิก และเพื่อความเป็นอิสระของพระราชนគกษัตริย์แห่งฝรั่งเศสจึงทรงประกาศพระองค์เป็นผู้มีสิทธิแต่งตั้งตำแหน่งบิชอปทั่วราชอาณาจักร ทรงปฏิเสธเข้าร่วมรบในสังคมครูเสดของสันตปาปากับพวกนอกศาสนาอัลบิเจนเซียน (Albigensian) ทางตอนใต้ของฝรั่งเศส

ผลงานสำคัญในรัชสมัยฟิลิปօอักษัตสคือการก่อสร้างพระราชวังลูฟร์ (Louvre) และก่อตั้งมหาวิทยาลัยปารีสใน ค.ศ. 1200 สนับสนุนการสร้างเมืองใหม่และร่วมมือกันระหว่างกษัตริย์กับชาวเมืองกำจัดอิทธิพลของขุนนางฟื้วตั้งตามลำดับ

สมัยที่อำนาจกษัตริย์พัฒนาสูงสุดคือสมัยฟิลิปปูรปาง (Philip the Fair, Philip IV : ค.ศ. 1285-1314) ทำสิ่งที่ทรงช่วยพระเจ้าอ็องเดร์วีดเวิร์ดแห่งอังกฤษทำให้ได้ดินแดนอังกฤษทางใต้ของฝรั่งเศสคืนมา (ค.ศ. 1294-98) ทรงเปิดการประชุมสภาแห่งชาติ (Estates-General) เป็นครั้งแรก เป็นการประชุมของ 3 ฐานันดร คือ พระ ขุนนาง และสามัญชน ใน ค.ศ. 1302 เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาขัดแย้งกับสันตปาปานิกายที่ 3 (Boniface III : 1296 - 1303) เรื่องการเก็บภาษีเพิ่มเพื่อนำเงินมาใช้ในการทำงานกับอังกฤษ ทรงเห็นควรให้มีการเก็บภาษี

จากพระด้วย สันตปาปาโบนิฟาซทรงออกประกาศ (papal decree) ค.ศ.1296 ห้าม กษัตริย์เก็บภาษีพระโดยไม่ผ่านความเห็นชอบจากสันตปาปา พลิปทรงตอบโต้ด้วยการ ประกาศห้ามการสั่งเงิน เพชร และหินมีค่าออกนอกประเทศฝรั่งเศส ทำให้สันตปาปายอม อ่อนข่องระบะหนึ่ง แต่กลับออกประกาศใหม่ คือ “*Unam sanctum*” เป็นประกาศที่แสดง ความยึ่งใหญ่ของศาสนาจารเห็นอณาจักรโดยเด็ดขาด พลิปจึงทรงเรียกประชุมสภาเพื่อเรียก ร้องให้ประชาชนในชาตินับสิบล้านพระองค์ต่อต้านคำสั่งของสันตปาปา พร้อมกับส่งทหารไปจับ สันตปาปาที่วังกูดูร้อนทางภาคเหนือของอิตาลีใน ค.ศ. 1303 สันตปาปายังตกราชทัยมากใน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งนี้ถึงกับสิ้นพระชนม์ลงอย่างกะทันหันหลังจากนั้นไม่นานนัก นับว่าใน ครั้งนี้เป็นครั้งที่สันตปาปายไม่อาจเอาชนะกษัตริย์ได้เหมือนที่เคยกระทำต่อพระจักรพรรดิแห่ง ราชอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์³⁵

3.2 สเปน

เป็นสมัยการรุกรานของมอสเล็ม (หรือมัวร์ : Moors) ในคริสตศตวรรษที่ 8 ฝ่ายคริสเตียนทำการต่อสู้ด้วยสองความคۇرุสสەدเรียกว่า “The Reconquista” ระหว่างคริสต์ ศตวรรษที่ 11-12 และ 13 รุกพากมอสเล็มไปอยู่ที่กรานาดา (Granada) เกิดเป็น อาณาจักรคริสเตียน 4 อาณาจักร คือคาสติล (Castile) อารากอน (Aragon) โปรตุเกส (Portugal) และนาوارร (Navarre) ต่างมีกษัตริย์ปกครองตนเองและต่อสู้แบ่งอำนาจกัน เมื่อต้องทำสงคราม “The Reconquista” กับพวกมัวร์ทั้ง 4 อาณาจักร จึงสามารถกันได้เป็นครั้งคราว และ ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวสำคัญคือการที่กษัตริย์ต้องพยายามรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางอาณาจักร มีกษัตริย์เป็นผู้นำไม่อาจปล่อยให้เกิดอาณาจักรแตกกระจายเหมือนในฝรั่งเศสนี้องจากมีศัตรู เพชรญาน้ำอุ่นลอดเวลาคือพวกมัวร์

คาสติลและอารากอน

การรวมสเปนที่เข้มแข็งที่สุดคือการรวมระหว่างสองราชอาณาจักรที่เข้มแข็งคือ คาสติลและอารากอน (Castile and Aragon) จากการอภิเษกระหว่างเจ้าหญิงอิซาเบลลา (Isabella) แห่งคาสติลและเจ้าชายเฟอร์ดินันด์ (Ferdinand) แห่งอารากอน ทรงร่วมกันปกครองในฐานะ เป็นกษัตริย์คาಥอลิกทำสงครามกับพวกมัวร์จนมีชัยชนะในเดือนมกราคม ค.ศ.1492 ทำให้ การปกครองโดยมุสลิมในสเปนสิ้นสุดลง

³⁵ การต่อสู้เพื่อชิงอำนาจระหว่างสันตปาปาเกรเกอรีที่ 7 และจักรพรรดิเยนรีที่ 4 (ค.ศ. 1056 – 1106) แห่งราชอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ สันตปาปายังคงบังคับประกาศบัญญัติของกษัตริย์ และกษัตริย์ต้อง ยอมเสด็จไปผ่านและประทับยืนตัวยพระบาทเปล่าแซ่พิมิตรี 3 วัน สันตปาปางึงยกโทษให้.

ในส่วนพระองค์นั้น กษัตริย์ทั้งสองได้ทรงรวมชาวเมืองที่เป็นพันธมิตรกับกษัตริย์ร่วมกันต่อต้านพากขุนนาง และเปิดประชุมสภาโนบัญญัติ (Cortes) พร้อม ๆ กับที่มีการประชุมสภาพาหนดใน ค.ศ. 1137 ทั้งสองสภาทำหน้าที่ควบคุมดูแลเรื่องการเก็บภาษี และเป็นที่ปรึกษาทั้งในยามสงบและสมศราม กำหนดฐานะของกษัตริย์คือการเป็นลอร์ดผู้มีอำนาจสูงสุด (Supreme Lord) บริหารงานร่วมกับขุนนาง วัดและเมืองที่ต่างส่งตัวแทนเข้ามาร่วมกันเป็นอาณาจักรเดียว

3.3 ปอร์ตุเกส

เคยเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรวิสิโกท แต่ถูกพากมุสลิมเข้ายึดครองตั้งแต่ ค.ศ. 711 ดินแดนส่วนใหญ่ของปอร์ตุเกสปัจจุบันนี้ได้รับการปลดปล่อยจากพากมุสลิมโดย กษัตริย์เฟอร์ดินันด์แห่งคาสติลระหว่าง ค.ศ. 1055 – 1064 และได้รับการสถาปนาเป็นประเทศปอร์ตุเกสใน ค.ศ. 1093 ผู้ตั้งราชวงศ์กษัตริย์ปอร์ตุเกสขึ้น คือ อฟองโซ เอ็นริค (Afonso Henriques) โอรสของกษัตริย์เยนรีแห่งเบอร์กันดี (Henry of Burgundy) ที่สามารถบดบังหัวใจคนต่อต้านตนและพากมุสลิม ส่วนการประกาศเอกราชอย่างเป็นทางการเป็นไปตามข้อตกลงในสนธิสัญญาซามอร่า (Treaty of Zamora : 1143) แต่ก็ยังคงถูกคุกคามโดยคาสติเลียนบ้าง และพากมุสลิมบ้างเป็นระยะ ๆ จนได้เป็นพันธมิตรกับอังกฤษใน ค.ศ. 1386 และพระอโรมองค์หนึ่งของกษัตริย์จอห์นที่ 1 (ค.ศ. 1385–1433) ทรงเป็นผู้มีเชื้อเสียงในฐานะผู้นำการเดินทางสำรวจหาดินแดนใหม่ใน “ยุคแห่งการค้นพบ” (Age of Discovery) คือเจ้าชายนักเดินเรือผู้ได้รับการเฉลิมพระนามว่า “Henry the Navigator” กษัตริย์ราชวงศ์นี้สามารถสร้างอำนาจได้มั่นคง เมื่อสามารถกำจัดขุนนางและยิวนใน ค.ศ. 1496 มีการตั้งศาลศาสนา (Inquisition) ใน ค.ศ. 1536

3.4 อังกฤษ

หมู่บ้านของชาวยา Zackson พาก Zackson ในยุคแรกมีความเป็นอยู่ไม่ดีนัก ต่างมีหัวหน้าคือนกรบที่เก่งที่สุดของกลุ่ม ในยุคแรกยังไม่มีกษัตริย์

(ที่มา : Thomas D. Clark et al., America's World Frontiers)

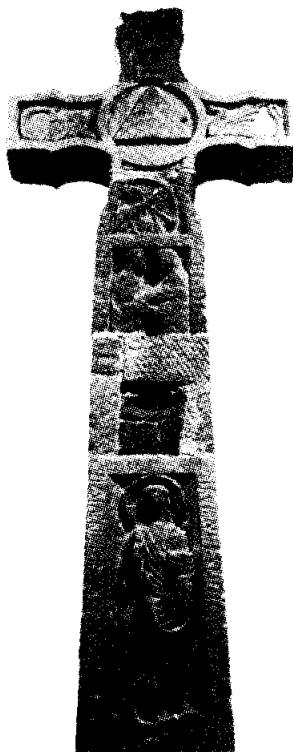
อังกฤษยุคแรก

พวກที่เข้ามารู้กราณอังกฤษยุคแรก พวกที่มีบทบาทมากที่สุดคือ แซกซอน ที่ยังปรากฏร่องรอยอยู่คือแท่นหินรูปการเขียนสูงประมาณ 18 ฟุต มีการแกะรูปพระคริสต์ที่ฐาน (รูป 3) ต่อมาเมื่อพวกดenedเข้ามาพวกแซกซอนก็ลัดดาบทบาทลงถึงสมัยกษัตริย์อลเฟรดมหาราช (รูป 1) กษัตริย์แซกซอนเจืองอาชนาดพวกดenedได้ ต่อมาก็เริ่มการรุกรานของ盎洛รัมัน แต่กษัตริย์ยาโรลด์ (รูป 2) ผู้เป็นกษัตริย์แซกซอนพระองค์สุดท้ายก็ยังคงครองอย่างสงบ แต่ไม่สามารถปราบวิลเลียมผู้พิชิตได้ กษัตริย์วิลเลียม (รูป 4) ทรงวางแผนการรับอย่างฉลาดและมีการซุ่มปะจ่องค์สนับป้ำป่าไว้เบื้องหน้าด้วย

(ที่มา : Anatole G. Mazour, **Men and Nations**)

၁

ຮັບ 3

၃၂

ประวัติศาสตร์ยุคกลางของฝรั่งเศส เยอรมนี และอิตาลี จะมีส่วนร่วมกันคือการแยกตัวออกจากจักรวรรดิ查าร์เลอมาญ แต่อังกฤษสมัย盎格魯-แซกซอน (Anglo-Saxon)³⁶

อัลเฟรดมหาราช (Alfred The Great) ภาคาวาดตามจินตนาการของจิตรกรรมสมัยใหม่ เพราะไม่มีหลักฐานพระพักตร์จริง

(ที่มา : Thomas D. Clark et al., America's World Frontiers)

เริ่มจากกษัตริย์อัลเฟรดแห่งเวสเซ็ก (Alfred of Wessex) ปกครองตามแบบเยอรมันภายใต้ความสับสนับถ่วง เนื่องจากการแก่งแย่งอำนาจระหว่างเอิร์ล (Earls) และนายอำเภอ (Sheriffs) ในท้องถิ่น บรรดาวัสดุของกษัตริย์ต้องพาภัยเข้าพิงใบบุญชุนนางที่เชื่อว่าจะให้การคุ้มครองพวกรตนได้ดีกวากษัตริย์ ทำให้กษัตริย์ต้องสูญเสียอำนาจไปในระดับหนึ่ง

ความล้มเหลวของกษัตริย์盎格鲁-แซกซอนดังกล่าว กลายเป็นการเปิดโอกาสให้พวกรอมัน (Norman) สาขาไวกิงส์ (Vikings) มีผู้นำคือเดน (Danes) บุกรุกเข้ามาระหว่าง ค.ศ. 1017–35 มีหัวหน้าคือ “คันท” หรือ “คันทุ” (Cnut, Canute) สถาปนาตนเองเป็นกษัตริย์อังกฤษ แต่เมื่อสิ้นพระชนม์ลงราชบัลลังก์กลับตกไปเป็น

³⁶ Anglo-Saxon ภาษาหลังการรวมมือของจักรวรรดิโรมันจากบริเกินในคริสตศตวรรษที่ 5 อนารยชนเยอรมันที่รุกเข้ามาแทนที่คือแซกซอน (Saxon) และ盎格ลีส (Angles) ผลัดกันให้ประชาชนในท้องถิ่นคือเคลต์ (Celts) ถอยไปอยู่ทางภาคตะวันตกของเกาะ ซึ่งสมัยรุกรานนี้ถูกเรียกว่าเป็นสมัยการรุกรานของ盎格鲁-แซกซอน (Anglo-Saxon) ได้ยึดครองอังกฤษตลอดมาจนถึงสมัยการรุกรานของนอร์มัน (Norman)

ราชวงศ์แซกซอน (Saxon Dynasty) เป็นสายตระกูลของอนารยชนเยอรมันที่เข้ายึดครองแคว้นแซกโซนี (Saxony) แคว้นแล็ก ๑ ในเยอรมันตอนใต้ซึ่งต่อมาคือแคว้นรัสเซีย พากแซกซอนบางส่วนได้เข้าไปรุกรานเกาะอังกฤษ ส่วนพากที่อยู่ในเยอรมันได้ตั้งราชวงศ์แซกซอนปักครองเยอรมันระหว่าง ค.ศ. 919–1024 และปักครองราชอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ (เยอรมัน) ระหว่าง ค.ศ. 962–1024 จนต่อมาเมื่อจักรวรรดิของพระจักรพระติ查าร์เลอมาญเกิดแตกแยกจึงได้มีการรื้อฟื้นราชอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ขึ้นมาใหม่ในบริเวณที่เป็นประเทศเยอรมันทุกวันนี้。

ของพวก แองโกล-แซกซอนอีก คือเออดเวิร์ด เดอะ คอนเฟสเซอร์ (Edward the Confessor : 1042-66) ได้อภิเชกกับเจ้าหนูแห่งนอร์มังดี (Normandy) และเสด็จไปประทับที่แคว้นนั้น จนสืบพระชนม์ใน ค.ศ.1066 ดึกแห่งนอร์มังดีอ้างตนเป็นทากยาททำสิ่งกรรมกับอาโรลต์ กอต-วินสัน (Horold Godwinson) ผู้ได้รับเลือกเป็นกษัตริย์อังกฤษ ดึกแห่งนอร์มังดีมีชัยชนะที่ เอสติงก์ (Hastings) ค.ศ.1066 ชาโรลต์ ถูกฆ่าตาย³⁷

อาณาจักรแองโกล-แซกซอนแห่งอังกฤษ ค.ศ. 800
(ที่มา : Anatole G. Mazour, Men And Nations)

การเริ่มสมัยกษัตริย์นอร์มัน :
วิลเดิมผู้พิชิต ("William the Conqueror, William I : 1066 - 87")

ชัยชนะของกษัตริย์วิลเดิมที่ 1
ที่เยตติง โนร์มังดีที่หัวใจชาวอังกฤษ
ปักคร่องอย่างมีความสุขนักเพรา

1. ทรงมีฐานะเป็นกษัตริย์
ต่างชาติท่ามกลางชนชั้นทางแองโกล-
แซกซอนที่ไม่พอใจ

2. การคุกคามของเดนิช
(Danish) บังมีอยู่

กษัตริย์วิลเดิมทรงหาทาง
ออกด้วยการแสดงว่าจะทรงปฏิบัติตาม
โบราณราชประเพณีของแองโกล-แซก
ซอนอย่างเคร่งครัด และเพื่อความมั่น
คงแห่งราชบัลลังก์จึงทรงจัดสรรเรื่อง
ที่ดินดังนี้คือ

³⁷ การบุกครองอังกฤษ เป็นการบุกครองโดยแต่ละฝ่ายมีกำลังคน 5,000 คน กองทหารม้านอร์มันสามารถ
ดีฝ่าแนวป้องกันของทหารราบทาโรลต์ “กษัตริย์แซกซอนพระองค์สุดท้าย” ถูกปัลงพระชนม์
ทำให้การปักคร่องอังกฤษโดยแองโกล-แซกซอนสืบสุดลง แม้ว่าดินแดนของอังกฤษจะไม่ได้ถูกยึดครองได้
ทั้งหมดจนถึง ค.ศ. 1070.

การรับที่เอกสาร

(ที่มา : Thomas D. Clark et al., America's World Frontiers)

TERZA. De hiepi CANTUARIENSIS.

Inferiorum Cantuariarum habet archieps. xii. burs
cent. xxi. mansures qualiter tenuerit deinceps de illa
in villa sua et redditum. xxv. sol. un modo devenit.
Sequentes autem in suo proprio brusco. hoc burgu ten
archieps. et est de uoxtra monachorum. et redditum simile
seruatu regi sicut dicitur. Quid hoc refutant? homines
is quo brusco. ad interquā recte loco deducunt illi s. kin.
reddet regi. x. lib. I. p. 1. non erat ad firmam.
X. lib. regis archieps. reddet. xl. lib. de firma. et
milia illarib. ad uictu monachorum. In anno quod facia
et hoc descriprio. reddidit. l. lib. de firma. alleget
fuit prius. l. lib. e. quanto ob. ccc. - vii. mansure ho
pere. modo sunt plus. lxxvi. id est simil. cc. CCC. vi.

Archieps. cantuarum ten in dno. Tunc. p. 1. bursa
[In necessaria bona]

The Doomsday (Domesday) Book (ที่มุน : Thomas D. Clark et al., America's World Frontiers)

1. ทรงประภาครว่าแผ่นดินอังกฤษทั้งหมดเป็นของพระองค์ ที่จะทรงกันไว้ส่วนหนึ่ง เป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
  2. ทรงแบ่งที่ดินส่วนหนึ่งให้วัดบริหาร เดิมที่
  3. แบ่งที่ดินส่วนหนึ่งให้ข้าราชการบริหาร นอร์มัน ส่วนหนึ่งแก่กองโกล-แซกซอนที่ภักดีต่อพระองค์ และส่วนหนึ่งเป็นป่าหลวง (Royal Forest) สำหรับกษัตริย์ออกล่าสัตว์

ผู้ที่ได้รับการจัดแบ่งที่ดินเชิงมีฐานะเป็นวัสดุของพระองค์ ที่อาจจะได้เป็นล่อร์ดชั้นรองลงไปเมื่อล่อร์ดเหล่านั้นจัดแบ่งที่ดินของตนให้แก่วัสดุของตนอีกทอดหนึ่ง³⁸ ทำให้มีอัศวินอยู่ภายใต้พระราชอำนาจของกษัตริย์ถึง 5,000 คน ซึ่งนับว่ามากพอที่จะให้ฐานะของวิสเลียมที่

³⁸ ผู้ได้รับมอบที่ดินจากลอร์ดจะมีฐานะเป็น “วัสดุลันน้อย” (lesser vassals) ของกษัตริย์.

1 คือการเป็นกษัตริย์ที่แท้จริงบนพื้นแผ่นดินอังกฤษ สามารถดำเนินการปกครองแบบรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง ทำการเก็บภาษีโดยตรงอย่างที่ไม่มีกษัตริย์อื่นทำได้

ค.ศ. 1086 “ได้จัดทำทะเบียนราชภูมิที่เรียกว่า “Domesday Book”³⁹ เพื่อการเก็บภาษีอย่างถูกต้องจากการสำรวจจำนวนประชากรอย่างทั่วถึง จนถึงกับมีคำกล่าวว่า “ไม่วันแม้แต่วัวตัวผู้ วัวตัวเมีย หรือหมู” ล้วนถูกจดจำนวนไว้หมด

ในการศึกษาคือการแต่งตั้งพระโนร์มันซึ่ง แลงฟรังซ์ (Langfrance) เป็นอาร์ชบิชอปแห่งแคนเทอร์เบอร์ ดำเนินการปรับบูรณะแก้ไขข้อมูลพร่องต่าง ๆ ของวัตถุในอังกฤษ ให้พระมีสิทธิ์ตัดสินคดีในวัด แต่กษัตริย์ยังคงมีสิทธิ์แต่งตั้งพระและแทรกแซงกิจกรรมบางอย่างของสันตปาปาได้ ซึ่งนับเป็นการท้าทายอำนาจของสันตปาป้าอีกรั้งหนึ่ง

ข้อบัญชีของกษัตริย์นอร์มันในอังกฤษได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในอังกฤษคือ

1. ขุนนางแองโกล-แซกซอนถูกกำจัด พากที่เหลืออยู่ก็ต้องปฏิบัติตามแบบนอร์มันอย่างเคร่งครัด

2. ภาษาฝรั่งเศสกลายเป็นภาษาของคนชั้นสูงและภาษาฝรั่งเศสเข้าไปปนในภาษาอังกฤษบ้าง

3. เกิดแนวคิดใหม่ทางศิลปะ วรรณคดี และบริชญา ทางสถาปัตยกรรมคือการนำแบบโรมานเนสก์ (Romanesque) มาเผยแพร่ บทประพันธ์กาพย์ (epic) แพร่หลายมากในหมู่ขุนนางฝรั่งเศส และแนวความคิดทางด้านเทววิทยาในยุโรปเผยแพร่เข้ามาในอังกฤษอย่างมากด้วย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ทางด้านวัฒนธรรมดังเดิมของแองโกล-แซกซอน

4. พากขุนนางนอร์มันที่ได้รับการจัดแบ่งที่ดินเพื่อใหญ่なるูปแบบแม่นอร์ (Manorial System) เข้ามาใช้ในอังกฤษ ทำให้แองโกล-แซกซอน ที่มีที่ดินเพื่อเล็ก ๆ ถูกกลืนเข้ารวมด้วยหมวดบังก์ถูกลดฐานะเป็นเชิร์ฟ และขึ้นตรงต่อลอร์ดเจ้าของแม่นอร์

อย่างไรก็ตี เมื่อพิจารณาความสูญเสียของฝ่ายแองโกล-แซกซอนต่อพากนอร์มันแล้ว สิ่งตี่ ๆ ก็มีอยู่มากคือการมีระบบการปกครองที่มั่นคง การเกิดแนวความคิดใหม่ และการได้ติดต่อกับดินแดนอื่นในยุโรปมากขึ้น⁴⁰

³⁹ ถือเป็นเอกสารราชการฉบับแรก แสดงฐานะของขุนนางพิวดัล และกษัตริย์ไว้อย่างชัดเจน ทำให้พระเจ้าวิลเลียมทรงมีพระราชอำนาจเพิ่มขึ้น และขยายผลมาถึงกษัตริย์นอร์มันต่อมาด้วย.

⁴⁰ John B. Harrison and Richard E. Sullivan, *A Short History of Western Civilization*, pp. 241-246.

ราชวงศ์แพลนตาเจอเนต (Plantagenet)⁴¹ กับการร่างรัฐธรรมนูญยุคกลาง

ผู้ปกครองต่อจากพระเจ้าวิลเลียมที่ 1 คือวิลเลียมที่ 2 (ค.ศ.1087–1100) และเอ็นรีที่ 1 (ค.ศ. 1100–1135) ซึ่งไม่ทรงมีทายาท ราชบัลลังก์ตกเป็นของสตีเฟนแห่งบลัวร์ (Stephen of Blois) หลานชายของวิลเลียมที่ 1 ทำให้หลานตาอีกองค์หนึ่งคือวิลเลียม แพลนตาเจอเนต หรือวิลเลียมแห่งอังกฤษ กลับมาช่วงชิงบัลลังก์ใน ค.ศ. 1154⁴² สถาปนาราชวงศ์อังเจนวิเนียน (Angenvinian) หรือแพลนตาเจอเนตขึ้น และเฉลิมพระนามพระองค์เองว่าเอ็นรีที่ 2 ทรงเป็น กษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่พระองค์หนึ่ง ทรงมีพระราชกรณียกิจคือการปฏิรูปการศาล การร่างกฎหมาย ปกครอง แต่งตั้งลูกชุน 12 คน เริ่มทำหน้าที่ตั้งแต่ ค.ศ.1166

กษัตริย์ทรงทำหน้าที่เลือกและแต่งตั้งบิชอป ทรงเลือกพระสหาย คือ โถมัส เบเกเกต (Thomas Becket) เป็นอาร์ชบิชอปแห่งแคนเทอร์เบอร์ย (Archbishop of Canterbury) ใน ค.ศ.1162 แต่ต่อมาก็เกิดขัดแย้งกันเรื่องการตัดสินคดีพิระที่ถูกกล่าวหาว่าพัวพันกับการมาตกรรม กรณียึดเยื้อมาถึง 6 ปี จนในที่สุดอาร์ชบิชอปถูกสังหารโดยทหารองครักษ์ 4 คนของกษัตริย์ ซึ่งกษัตริย์ทรงปฏิเสธว่าไม่ทรงรู้เห็นเรื่องการมาตกรรม แต่ไม่มีผู้ใดยอมเชื่อ และทำให้ฝ่าย กษัตริย์ต้องทรงยินยอมยกการลงโทษพระที่ต้องคดี ปล่อยให้ทางวัดดำเนินการตัดสินคดีเอง

ริชาร์ดใจสิงห์ (Richard I. Richard the Lion-Hearted : 1189–99)

เป็นกษัตริย์นักกรบผู้นำในสองครามครุเสดครั้งที่ 3 ซึ่งได้ตกเป็นเชลยของพระจักรพรรดิเยอรมันที่ 6 แห่งราชอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประเทศอังกฤษต้องเสียเงินถึงพระองค์ถึง 100,000 ปอนด์ ต่อเมื่อพระองค์สิ้นพระชนม์ในสนามรบ ครั้งต่อมาพระอนุชา คือกษัตริย์约翰 (John) : 1199–1216) ได้ทรงราชย์แทนเป็นกษัตริย์ที่มีความประพฤติไม่ดี และต้องแพ้สงครามถึง 3 ครั้ง ทำให้ต้องสูญเสียดินแดนของอังกฤษในฝรั่งเศสไปเกือบทั้งหมดใน ค.ศ. 1214 รวมทั้งแคว้นอร์มังดีซึ่งเป็นมรดกเก่าแก่ที่สุดด้วยกษัตริย์約翰ซึ่งทรงได้รับฉาญาว่า

⁴¹ ราชวงศ์แพลนตาเจอเนต (Plantagenet Dynasty) เป็นราชวงศ์อังกฤษซึ่งสืบเชื้อสายจาก ราชวงศ์อังกฤษของพระร่วงเศสได้มีสิทธิในการเป็นกษัตริย์อังกฤษระหว่าง ค.ศ. 1154 – 1399 จนถึงสมัยกษัตริย์แพลนตาเจอเนตพระองค์สุดท้ายคือริชาร์ดที่ 2 ทรงถูกจับในระหว่างสองคราม ราชบัลลังก์จึงตกเป็นของพระเจ้าเอ็นรีทายาทแพลนตาเจอเนตทางฝ่ายพระบิดา และเป็นเชื้อสายและศาสตร์ทางพระมารดา ทรงได้รับการสถาปนาเป็นพระเจ้าเอ็นรีที่ 4 แห่งอังกฤษด้วย การยอมรับจากรัฐสภาใน ค.ศ. 1399 การปกครองในราชสมัยพระเจ้าเอ็นรีที่ 4 เป็นการเริ่มราชวงศ์และศาสตร์จึงเป็นสาขานี้ของราชวงศ์แพลนตาเจอเนตนั่นเอง.

⁴² เป็นผลให้อังกฤษได้ดินแดนฝรั่งเศสครึ่งหนึ่ง คือได้แคว้นอร์มังดี (สมบัติของพระชนนี) ได้เม่น อังกฤษกับดูเรนของพระชนก กับเมื่อทรงอภิ夷อกับเจ้าหญิงแห่งอาร์แตenkทำให้ได้แคว้นอาร์แตenkด้วย.

“กษัตริย์ผู้ไร้แผ่นดิน” (John Lackland)“

กษัตริย์จอห์นได้เกิดขัดแย้งกับสันตปาป้าอินโนเซนต์ที่ 3 (ค.ศ. 1205–13) เรื่องการแต่งตั้งอาร์ชบิชอปแห่งแคนเทอร์เบรี จนสันตปาป้าประกาศ “interdict” ประเทศอังกฤษในค.ศ. 1208 ส่วนกษัตริย์จอห์น ก็ทรงถูกประกาศบัญชาชนียกรรมใน ค.ศ. 1209 กษัตริย์จอห์นไม่ทรงยอมแพ้โดยง่าย สันตปาป้าจึงขอความช่วยเหลือจากฟิลิป օอ古สตัส และถอดกษัตริย์จอห์นออกจากตำแหน่งกษัตริย์ อังกฤษและไอร์แลนด์มีฐานะเป็นดินแดน (fiefs) ของสันตปาป้า ต้องจ่ายเครื่องบรรณาการรายทุกปี นับเป็นชัยชนะครั้งยิ่งใหญ่ครั้งหนึ่งของสันตปาป้า

ต่อมาด้วยความขุนนางอังกฤษได้ก่อการปฏิวัติ และบังคับให้กษัตริย์จอห์นลงพระนามในรัฐธรรมนูญแมกนา คาร์ตา (Magna Carta) หรือ “The Great Charter” ใน ค.ศ. 1215 ลดอำนาจกษัตริย์ เช่น การตัดสินคดี จะให้ศาลยุติธรรมเท่านั้นดำเนินการตัดสินความผิดของเสรีชน การเก็บภาษีคำนึงถึงความยุติธรรมและโดยผ่านการพิจารณาของรัฐบาลที่เป็นตัวแทนของประชาชนเท่านั้น

การเริ่มระบบบริหารส่วนของอังกฤษ

การพัฒนาการระบบบริหารส่วนในอังกฤษในคริสตศตวรรษที่ 13 เกิดจากความขัดแย้งระหว่างพระโกรสของกษัตริย์จอห์น คือ ฟิลิปที่ 3 (ค.ศ. 1216 – 72) กับบรรดาขุนนางอังกฤษ เพราะกษัตริย์ต้องการสนับสนุนพระสันตปาป้าขยายอำนาจเข้าไปในอิตาลี แต่ขุนนางไม่เห็นด้วยและยังหาทางเปิดการประชุม “สภา” หลายครั้งเป็นการตรวจสอบพระราชอำนาจ⁴³ จนกษัตริย์ต้องทรงยอมรับ “บทบัญญัติอักษรฟอร์ด” ค.ศ. 1258 (Provision of Oxford) กำหนดให้มีการเปิดประชุมใหญ่ปีละ 3 ครั้ง ขุนนางสามารถ “วีโต” (Veto) กษัตริย์ เมื่อพระเจ้าฟิลิปที่ 3 ไม่ทรงยอมปฏิบัติตามในเวลาต่อมาได้เกิดกบฏขึ้นโดยน้องเขยของกษัตริย์เอง คือซิมอน เดอ มองฟอร์ต (Simon de Montfort, the Younger) เป็นหัวหน้าได้อำนาจปกครองแทนกษัตริย์อยู่ถึง 15 เดือน ดำเนินการเพิ่มจำนวนผู้แทนราชภูมิและเปิดประชุมบ่อยครั้งขึ้นจนใน ค.ศ. 1265 นอกจากจะมีอัศวินจากแคว้นต่าง ๆ แล้วยังได้มีพวากเสรีชน (Burgesses or free men) จากหลายเมืองเข้าร่วมประชุมด้วย

ต่อมาได้มีการสถาปนา กษัตริย์เอ็ดเวิร์ดที่ 1 (ค.ศ. 1272–1307) ปกครองอังกฤษทรงดำเนินพระราโชบายคือ

⁴³ การเปิดประชุมสภาสามัญ (House of Common) เป็นครั้งแรกหลังจากที่ได้มีสภาขุนนาง (Witanagemot) มาแล้วตั้งแต่สมัยการปกครองของ盎格โล-แซกซอนก่อนที่นอร์มันจะยึดครองอังกฤษรวมเป็นสองส่วนนี้ถือได้ว่าอังกฤษได้เริ่มการปกครองระบบประชาธิปไตยแล้วก่อนชาติอื่น.

1362 anno regni Anglie Regis Edwardi Secundi et regni Francie
 duodecimi et palacione Scirae eadie et coronacionem Regis natus per conditum beneficium
 domini et familiaris eiusdem emerito consilio et consiliorum ducum et baronum
 Alanus Balliol. Philippi de Albimaro. Robert de Leycester. Johes de Arundel. Johes
 Mansfeld. neccaria repudia ecclesie Angliae metra et spontanea voluntate de obitu domini nostri
 Ihesu Christi fuit de nobis et beatissimis nostris. Signum conatum ut baronum et etiam sive clericorum
 milites de fidei milies nego. p. cent. set ad plus. et qui non debitur non debet. sed etiam Juniores
 nonne et scilicet bonum utrumque. Et ceteris communi etiam etiam taliter. etiam invenimus et
 destructione inde fecerit ut nullum dimittat. quoniam nullius est malum. et nullum debet ligare. et dolor

หน้าหนึ่งใน “The Great Charter”
 โปรดสังเกตว่าใช้ภาษาละติน
 ที่มา : (Thomas D. Clark et al.,
 America's World Frontiers)

พิธีลงนามในรัฐธรรมนูญ (“The Great Charter”, “Magna Carta”)

เป็นภาพวาดโดยอัลเบิร์ต เออร์เตอร์ แสดงภาพพระเจ้าจอห์นประทับทางมุมขวาของโต๊ะ ทรงลงพระปรมา-

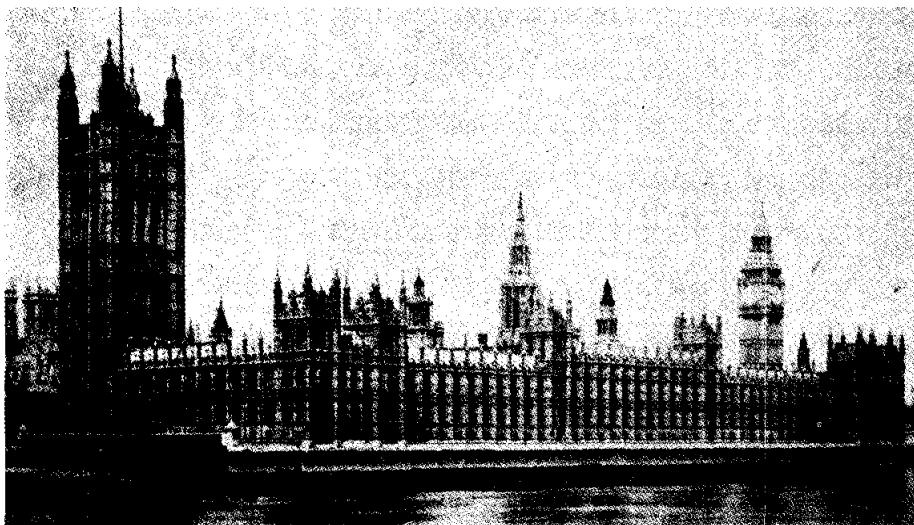
ภัยด้วยพระอาการกรีดร้อง

(ที่มา : Thomas D. Clark. America's World Frontiers)

1. ทรงจัดระเบียบการปกครอง การบริหารและพิพากษาด้วยส่วนกลางใหม่ มีการแต่งตั้งข้าราชการในเมืองและในท้องถิ่นโดยพิจารณาจากความสามารถ ตลอดจนมีการรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายด้วย

2. มีการออกกฎหมายพื้นฐานใหม่หลายฉบับจำกัดความหมายและขอบเขตพระราชอำนาจของกษัตริย์ และการออกกฎหมายที่ทำให้กษัตริย์เอกสารไว้ว่า “กษัตริย์จัตุรัตน์เนื่องแห่งอังกฤษ⁴⁴ คือการออกกฎหมายจำกัดอำนาจหน้าที่ของวัดและชุมชนรวมทั้งการขยายอำนาจของกษัตริย์และราชสำนักซึ่งทำให้เกิดปฏิกริยาต่อต้านแต่ก็ทรงสามารถลดอาชญากรรมลงกันข้ามเสียงก่อนที่จะสามารถก่อเหตุร้ายแรงขึ้น

วิธีการทางออกของกษัตริย์ออดเวิร์ดคือการนำเรื่องเข้าสู่สภาปาร์ลิเม้นต์ซึ่งทรงตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1295 โดยให้แต่ละแขวงและเมืองต่างเลือกตัวแทนของตนเข้ามาแห่งละ 2 คน ทำหน้าที่ร่วมกับบารอนและเจ้าของที่ดินฝ่ายศาสนา เป็นตัวแทนของชาวอังกฤษทั้งมวล ในระบบแรกๆ นั้น การกำหนดหน้าที่ของสภาปาร์ลิเม้นต์ของกษัตริย์ไม่ชัดเจนจนในคริสตศตวรรษต่อมาจึงได้มีการแยกเป็นสองสภารัฐบาล (House of Lords) และสภานิติบัญญัติ (House of Commons)

อาคารรัฐสภาของอังกฤษ เป็นสถานที่ประชุมสภานิติบัญญัติ (The House of Commons) และสภารัฐบาล (The House of Lords) อังกฤษ

(ที่มา : Thomas D. Clark et al., America's World Frontiers)

⁴⁴ พระเจ้ากรเฟรดิแห่งราชอาณาจักรโรมันตะวันออกผู้ทรงมีชื่อเสียงในการร่างประมวลกฎหมายจัตุรัตน์เนื่อง.

mons) กำหนดที่พิจารณาเรื่องภาษี นิติบัญญัติ และตรวจสอบการใช้พระราชอำนาจจากชัตตري์ จนถึงการถอนออกจากราชบัลลังก์ได้

ผลการเปลี่ยนแปลงสำคัญในรัชสมัยเอ็ดเวิร์ดที่ 1 จึงอยู่ที่การทรงเข้าพระทัยถึงการยอมรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย ทำให้กษัตริย์ทรงสร้างความยุติธรรมต่อผู้อุปถัมภ์ภายใต้การปกครองอย่างแท้จริง⁴⁵

ขั้ยชนะของศาสนจักร

ในสมัยพิวเดลแห่งคริสตศตวรรษที่ 10 นั้น ศาสนจักรได้เสื่อมอำนาจลงมากถึงกับตกเป็นวัสดุของลอร์ดในหลายประเทศในยุโรปและบรรดาขุนนาง นักรบเหล่านั้นก็ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมทางศาสนามากนัก ในส่วนห้องถินที่มีความสนใจอยู่บ้างก็จะมุ่งไปที่เรื่องอภินหารและอำนาจหัวเครื่องในความเชื่อต่าง ๆ มากกว่าจนถึง ค.ศ. 910 จึงมีพระคลูนีในฝรั่งเศส ปรับปรุงหลักศาสนาแบบเบนิดิคตีน (Benedictine rule) อย่างเคร่งครัด และในคริสตศตวรรษที่ 13 พระสันตปาปาเกรgoriusที่ 7 (ค.ศ. 1073-1085) ผู้เชื่อว่า “พระเจ้าเป็นผู้สร้างมนุษย์ และพระคือตัวแทนของพระเจ้าในการชี้นำมนุษย์” สามารถทำให้โรมเป็นศูนย์กลางศาสนาอีกครั้งหนึ่ง พระสันตปาปาเป็นผู้นำของทุกสถาบันด้วยการดำเนินการคือ

1) ปลดปล่อยวัดจากการควบคุมของฝ่ายอาณาจักร ซึ่งการต่อสู้ในเรื่องนี้คือการเรียกร้องให้สันตปาปาเป็นผู้แต่งตั้งพระราชาคณะ และตำแหน่งต่าง ๆ ของวัด ทำให้เกรgoriusที่ 7 ต้องเผชิญภารต่อต้านจากจักรพรรดิHENRYที่ 4 แห่งจักรพรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์

2) ให้สันตปาปามีอำนาจสูงสุดในศาสนจักร มีการตั้งคณะกรรมการดินแดนใน ค.ศ. 1059 ทำหน้าที่แต่งตั้งสันตปาปองค์ใหม่ พระจักรพรรดิแห่งอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ไม่มีอำนาจในเรื่องนี้อีกต่อไป นอกจากนี้ยังได้จัดวางระบบยกเลิกการแต่งงานของพระและการใช้เงินชื้อตำแหน่ง

3) ปรับปรุงระบบภาษีเพื่อให้สันตปาปามีฐานะทางการเงินที่มั่นคง

น่าเสียดายที่สันตปาปามีได้มีประชาชนมีɲayawanได้เห็นความสำเร็จของแผนการณ์นี้ ซึ่งเริ่มจากการที่สันตปาป้าได้เป็นสถาบันกลางและในสมัยสันตปาปاإอนโนเซนต์ที่ 3 (ค.ศ. 1198-1216) ได้ทรงเป็นสันตปาป้าผู้ทรงอำนาจที่สูงในคริสตศตวรรษที่ 13 ด้วยแนวคิดที่ต่างไปจากสันตปาป้าเกรgoriusที่ 7 คือการมุ่งที่การเป็นตัวแทนของพระเจ้า ส่วนสันตปาปاإอนโนเซนต์ที่ 3 จะ

⁴⁵

John B. Horirson et al., p. 252.

ยอมรับว่า “กษัตริย์และเจ้าหน้าที่บ้านเมืองคือผู้บริหารงานฝ่ายมราวาส แต่บรรดาผู้ปกครองเหล่านี้จะต้องยอมรับสติปัญญาที่เห็นอกว่าคือศาสนาและผู้นำศาสนาคือสันตปาปา”

การจัดวางระบบการบริหารภายในศาสนาจักรของสันตปาปามีผลอย่างยิ่งต่อการดำเนินการคือศูนย์กลางศาสนาของประชาชน ทั้งนี้ เพราะคริสเตียนทุกคนจะต้องมาร่วมพิธีกรรมเดียวกัน ร้องเพลงสรรเสริญกัน และยังมีหลักธรรมคำสอนอันเดียวกันด้วย ต่อมาคือการตั้งศาลาสนานา (Inquisition) สามารถตัดสินความผิดพวนอกศาสนา และผู้ที่ประพฤตินอกริตทำให้สันตปาปามีอำนาจทางการเมือง เช่น การเข้าไปเกี่ยวข้องกับการแต่งตั้งกษัตริย์ในเยอรมนีและอิตาลี ทำให้จักรพรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์อ่อน懦อำนาจด้วยการแต่งตั้งเพรเดอริกที่ 2 เป็นพระจักรพรรดิ⁴⁶ ภายใต้การควบคุมของพระสันตปาปा ทรงบังคับกษัตริย์ให้หันแห่งอังกฤษให้ยอมรับประมุขทางศาสนาที่แต่งตั้งจากโรม และในที่สุดคือการเข้าร่วมในสงครามครูเสดครั้งที่ 4 เข้ายึดกรุงคอนสแตนติโนเปล กษัตริย์บังคับให้บรรดา Wassalเลิก ๆ ที่เคยขึ้นตรงต่อ กษัตริย์หันกลับมาเป็น Wassalของสันตปาปากันหมด

4. สงครามครูเสด

สาเหตุ

อิทธิพลของศาสนาอิسلامแพร่ขยายไปทั่วดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และภาคเหนือของทวีปอัฟริกา ต่อมาได้รุกรานเข้าไปในสเปนและฝรั่งเศสแต่ถูกกษัตริย์ชาร์ลมาวร์แต่แล้วราชอาณาจักรโอมรีจันต้องถอยร่นไปเมืองตูร์ (Tours) ทำให้อำนาจที่กำลังขยายไปทางตะวันตกลดลงต้องกลับไปตั้งถิ่นฐานอย่างสงบ เช่น บางพวาก็ได้เข้ายึดครองดินแดนปาเลสไถนซึ่งถือเป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์ เพราะเป็นที่เกิดของพระเยซู แต่พวากอสเล้มก็ได้ทำการใจบุ่มยกแก่ผู้ที่มาแสร้งบุญมิ่นคริสเชียน เบนเลเยม และนครศักดิ์สิทธิ์อื่น ๆ แต่ประการใด

ครั้นถึงคริสตศตวรรษที่ 11 พวากอสเล้มถูกขับไล่ออกจากเกาะคอร์สิกาซึชิลี ชาร์ดิเนีย และจากที่มั่นสุดท้ายคือสเปน ทั้งยังมีพวากที่เคลื่อนย้ายจากเอเชียไปในยุโรปคือพวากเซลจุก (Seljuk Turks) เข้ายึดจักรพรรดิของชาวอาหรับเดิมผู้รักษาจักรพรรดินานศักดิ์สิทธิ์ของคริสเตียน และประทัดประหารนักแสร้งบุญคริสเตียนอย่างทารุณ นอกจากนี้ยังมีชนเผ่าบุกจักรพรรดิโรมันตะวันออก พระจักรพรรดิจึงต้องขอความช่วยเหลือจากสันตปาปามีเพื่อปราบปรามเติร์กใน ค.ศ. 1095

⁴⁶ เมื่อพระจักรพรรดิเยนรีที่ 6 แห่งราชอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์สันตปาปามี พระมารดาทรงนำไปถวายสันตปาปายินโนแนตที่ 3 ทรงดูแล การสถาปนาเจ้าชายขึ้นเป็นพระจักรพรรดิก็เพื่อการควบคุม ได้ง่าย.

พระสันตปาป้าเออร์บัน (Urban) ที่ 2 ทรงเรียกประชุมบรรดาพราและขุนนางที่เมืองแคลرمอนต์ (Clermont) ประเทศฝรั่งเศส เพื่อร่วมกันทำการมติคริสต์⁴⁷ โดยสัญญาว่า

1. จะยกบาปทั้งหลายทั้งปวงให้ทูปเปรบ
2. ถ้าไปเปรบแล้วถูกฆ่าตายจะได้เข็นสวรรค์
3. ผู้มีหนี้สินจะได้ลบล้างหนี้ทั้งหมด จะได้ความอ华กษาทรัพย์สินที่มีอยู่
4. พากทหารที่ไปเปรบ ถ้าเป็นกาส เป็นนักโภช กลับมาจะได้เป็นอิสระ

เหตุผลในการเข้าร่วมรบของฝ่ายต่าง ๆ

ฝ่ายขุนนาง อัศวิน พ่อค้า และประชาชน เข้าร่วมรบด้วยความเชื่อมั่นในศาสนาและขุนนางที่ยังไม่มีดินแดนของตน หรือลูกชายคนเล็กที่ไม่มีสิทธิรับมรดกของบิดาที่มีความหวังจากการไปเปรบว่า พากคนจะมีโอกาสได้รับดินแดนหรือความมั่งคั่งอื่น ๆ บ้าง จากการที่ขุนนางเจ้าของที่ดินถูกฆ่าตายหรือขุนนางกระหายที่ดินทั้งหลายลดจำนวนลงเป็นการขาดคู่แข่งของตนไปในตัว พ่อค้าอาจจะได้ศูนย์การค้าแห่งใหม่ที่ปลอดภัย เพราะได้รับการคุ้มครองจากรัฐบาลคริสต์เตียน และในที่สุดก็คือประชาชนที่ยากจนก็จะมีโอกาสเขยิบฐานะของตนขณะที่พากาสก์จะได้เป็นเสรีชนเมื่อกลับจากสงคราม⁴⁸

สงครามครุยสตัร็งที่ 1 (ค.ศ. 1095–1099) เป็นสงครามครั้งหนึ่งที่ถือว่าประสบความสำเร็จมาก มีผู้นำคือขุนนางฝรั่งเศสกอตฟรีซ์แห่งบูยอง (Godfrey de Bouillon) และ เรย์มอนด์ แห่งตูลูส (Raymond de Toulouse) กับชาวอิร์มันคือโบฮีมันแห่งโอลแทร์โน (Bohemund of Otranto) มีทหาร 30,000–35,000 คน สามารถยึดที่มั่นของพากเซลจุกในเอเชียน้อยได้ด้วยความช่วยเหลือของชาวกรีก ยึดได้เมืองสำคัญ ๆ คือ อีเดสชา (Edessa) ในอาร์เมเนีย อันติอ็อก (Antioch) ทริปอลี (Tripoli) ในซีเรียและยึดได้เจรูซาเล็มใน ค.ศ. 1099 สถาปนาเป็นราชอาณาจักรละตินแห่งเจรูซาเล็ม (Latin Kingdom of Jerusalem) ระหว่าง ค.ศ. 1099–1291 ภายใต้กษัตริย์ผู้ปกครองคือกษัตริย์กอตฟรีซ์

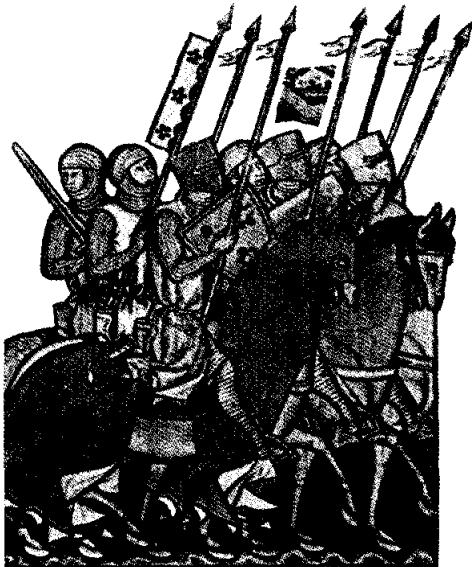
⁴⁷ เมื่อสันตปาป้าเกรgorii ที่ 7 ถูกถอดออกจากตำแหน่งและถูกเนรเทศใน ค.ศ. 1085 มีพระผู้ไกลัชิตคือเออร์บันชาฟรั่งเศส เป็นพระคุณที่ช่วยเหลือสันตปาป้าเกรgorii มาตลอด จนได้เป็นสันตปาป้าเอง ด้วยความหวังไว้ว่าจะพยายามรวมอาณาจักรของชาวคริสต์เตียนเพื่อเป็นฐานอำนาจของศาสนา และถ้าเป็นไปได้ก็จะรวมชาวคริสต์ทั้งจากภาคตะวันตกและตะวันออกเข้าด้วยกัน.

⁴⁸ Edward Hewitt, *Ancient and Medieval History*, pp. 133–114.

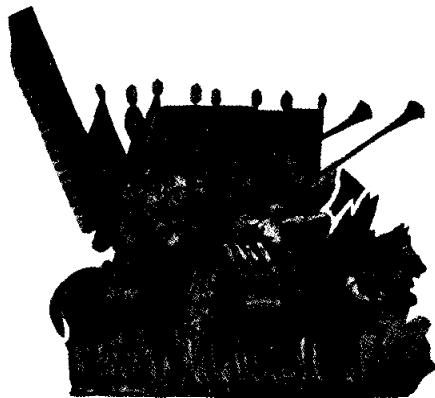

(ที่มา : Anatole G. Mazour, Men and Nations), p. 132.

สังคրัมครุยส์

การแต่งกายของนักรบครุยส์ แสดงท่าที่อึ้งเหิม เพราะจะได้เดินทางไปนครเจรูซาเล็มขับไล่ผู้รุกรานจากดินแดนศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งพระสันตปาปายังให้สัญญาว่าเป็น “สวรรค์ที่นำภูมิใจแห่งที่สอง”

เป็นภาพทหารอาหรับที่มีความอึ้งเหิมไม่แพ้กัน
พวกอาหรับรู้จักใช้เกราะก่อนทำให้เคลื่อนไหว
ได้เร็วกว่าศัตรู ทำให้โจมและหลบหนีสะดวก

นักรบคริสเตียนที่เห็นอยลักษณะจากการบกบฏอาหรับ และกลับบ้านไม่ได้ บังก็จะตั้งถิ่นฐานที่นครเจรูซาเล็ม โดยสร้างปราสาทใหญ่ เช่น ในภาพเป็นปราสาทที่ชื่อเรีย บ้องกันการรุกรานทางเหนือสู่ป่าเลสไตน์ ปราสาทนี้สร้างในปี 1100 ชาวญี่ปุ่นคงอยู่ถึง 150 ปี โดยต้องทำการบูรณะเลื่อนอยู่ตลอด ปราสาทนี้ไม่มีผู้ใด

ยึดได้แต่ได้ถูกทิ้งร้างไปในปี 1271

(ที่มา : Anatole G. Mazour. **Men and Nations**), p. 132.

สังคրามครุยสุดครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1147-49)

เป็นสังคրามที่เกิดขึ้นตามคำร้องขอสันตปาปอาวุจีเนียสที่ 2 (Eugenius II) ภายหลังที่พากษาราชีน (มอสเล็ม) กลับเข้ามายึดอีเดสชาคีนใน ค.ศ. 1144 ผู้นำกองทัพคือพระเจ้าหลุยส์ ที่ 7 แห่งฝรั่งเศสกับพระจักรพรรดิแห่งราชวงศ์โธเนนสเตาเฟนคือคอนราดที่ 3 เป็นสังคրามที่ล้มเหลวเพราะขาดการวางแผนที่ดี

สังครามครุยสุดครั้งที่ 3 (ค.ศ. 1189-1191) ผู้นำในการสังครามครั้งนี้ คือ พระเจ้าริชาร์ด ใจสิงห์แห่งอังกฤษ (Richard the Lion Hearted) พระจักรพรรดิฟิลิปปอกสตัสแห่งฝรั่งเศส (Philip Augustus of France) และเฟรดเดอริกบาร์บารอสซ่าแห่งเยอรมัน (Frederick Barbarossa) ทั้งหมดได้พยายามที่จะยึดกรุงเจรูซาเล็มคืนมาแต่ก็ล้มเหลว ส่วนพระเจ้าริชาร์ดสามารถเจรจา กับชาลาดิน⁴⁹ ได้สำเร็จ คือ ให้ชาลาดินอนุญาตให้พากคริสตีียนเดินทางไปแสวงบุญยังเจรูซาเล็มได้

สังครามครุยสุดครั้งที่ 4 (ค.ศ. 1202-1204) สันตปาปอาอินโนเซนต์ที่ 3 เป็นผู้ที่มีบทบาทในสังครามครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ การรวมศาสนาตะวันตกและตะวันออกเข้าด้วยกัน แต่ไม่ได้รับความร่วมมือจากกษัตริย์ญี่ปุ่นมากนัก เพราะต่างกันมีปัญหามากมายภายในดินแดนของตน ผู้ที่เข้าร่วมทำสังคրามส่วนใหญ่จึงเป็นเฉพาะพากชุนนางฝรั่งเศสและพ่อค้าชาวเวนิส เข้าโจมตีกรุงคอนสแตนติโนเบลอย่างรุนแรงและสถาปนาเป็นจักรวรรดิตะตินขึ้นใหม่

สังครามครุยสุดครั้งที่ 5 (ค.ศ. 1218-1221) สันตปาปอาอินโนเซนต์ที่ 3 เป็นผู้มีบทบาทอีกรั้งหนึ่ง นำโดยกษัตริย์อังกฤษเรย์น มุ่งโจมตีอิริปต์แต่ไม่มีกำลังมากพอที่จะเอาชนะได้โดยเด็ดขาด

สังครามครุยสุดครั้งที่ 6 (ค.ศ. 1228-1229) นำโดยพระจักรพรรดิแห่งราชอาณาจักรโรมัน อันศักดิ์สิทธิ์คือพระเจ้าเฟรเดอริกที่ 2 ผู้ถูกสันตปาปประ社会化บพพานี้ยกรรม ได้ตกลงทำ

⁴⁹ ชาลาดิน (Saladin) เป็นชื่อของเชลจุก เดิร์ก ที่ได้เป็นสุลต่านแห่งอิริปต์ใน ค.ศ. 1171 สามารถเรียเข้ามาในอิริปต์ และเปิดศึก “Jihad” คือสังครามศาสนาใน ค.ศ. 1187 ยึดนครเจรูซาเล็มกลับคืนมาได้ ชาลาดินเป็นกษัตริย์นกรับผู้มีเชียงกล้าหาญ และมีมนุษยธรรมมากองค์หนึ่ง ต่อมาได้ทำสังครามกับกษัตริย์ริชาร์ดใจสิงห์ด้วย.

สนธิสัญญา กับ หลานชายของชาลาดิน ทำให้ดินแดนคือ แจฟฟ่า (Jaffa) เอเคอร์ (Acre) และไซดอน (Sidon) รวมทั้งเมืองนาซาเรทและเบธเล恒 (Nazareth and Bethlehem) พร้อมกับสัญญาสันติภาพพระหัวว่างกันถึง 10 ปี จนถึง ค.ศ. 1244 พากมอสเลิมก็กลับยึดนครเจรูซัลัยได้อีก (จนถึงสมัยสังคرامโลกรั้งที่ 1)

สังคرامครุยส์ครั้งที่ 7 (ค.ศ. 1248-1854)

เริ่มต้นโดยพระเจ้าหลุยส์ที่ 9 ("Saint Louise") แห่งประเทศฝรั่งเศส มุ่งทำสังคرام กับ อิมพ์ติภัย หลังการล้มถล่มของนครเจรูซัลัย แต่ปรากฏว่าทหารคริสต์เตียนถูกจับเป็นจำนวนมาก รวมทั้งพระเจ้าหลุยส์เองก็ถูกจับตัวไปเรียกค่าไถ่

สังคرامครุยส์ครั้งที่ 8 (ค.ศ. 1270-1272)

สังคرامครุยส์ครั้งนี้ มีผู้นำคือพระเจ้าหลุยส์ที่ 9 ร่วมกับเจ้าชายเออดเวิร์ด (ต่อมาคือพระเจ้าเออดเวิร์ดที่ 1 ของอังกฤษ) การสังคرامครั้งนี้ สันสุดลงโดยไม่มีผลของสังคرامและพระเจ้าหลุยส์ที่ 9 สิ้นพระชนม์ขณะเดินทางถึงตูนิเซีย ต่อมาสันตปาปาเกรgoriusที่ 10 จึงพยายามรวบรวมกำลังทำสังคرامครุยส์ครั้งที่ 9 ใน ค.ศ. 1274 มีกษัตริย์เข้ามาร่วมด้วยหลายพระองค์ แต่สันตปาปาสันพระชนม์ลงเสียก่อนใน ค.ศ. 1276

ในที่สุดที่มั่นสุดท้ายของคริสต์เตียนในราชอาณาจักรจะตินแห่งนครเจรูซัลัยและเมืองเอเคอร์ก็ตกเป็นของสุลต่านมาเมลุค (Mameluke) แห่งอิมพ์ติใน ค.ศ. 1291 การที่คริสต์เตียนไม่สามารถยึดครองนครศักดิ์สิทธิ์คืนจากมอสเลิม นี้ จึงถือได้ว่าเป็น “ความล้มเหลว” แต่ก็กลับเป็นความล้มเหลวที่ประสบความสำเร็จที่สุดในประวัติศาสตร์⁵⁰ เพราะได้ทำให้เกิดผลดีและความเปลี่ยนแปลงหลายอย่างคือ

⁵⁰ “เหตุที่สังคرامครุยส์ได้ชื่อว่า “ความล้มเหลวที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด ในประวัติศาสตร์ เป็นเหตุการณ์สำคัญที่สุดในสมัยกลางก็ เพราะครุยส์ครั้งนี้ สำหรับการทำให้อำนาจของอิสลามทางตะวันตกของเอเชีย ต้องถูกขัดขวางและยึดเวลาล้มลงของอาณาจักรโรمانตะวันออกให้ช้าไปอีกหลายชั่วโมง ผลกระทบจากการครุยส์ครั้งนี้ ทำให้ไปมีอำนาจมากขึ้นจนกลายเป็นผู้นำของโรมันคาทอลิกตลอดคริสต์จักร ทำให้เมืองและนครต่าง ๆ ที่ส่งของช่วยเหลือในสังคرامมีอำนาจในการค้าขายมากขึ้น และชาวบุญไปได้รับบทเรียนต่าง ๆ จากพวกอาหรับและอิสลามอื่น ๆ เป็นอันมาก ดังที่สุภาษิตว่า “เป็นการถูกต้อง แม้จะเรียนจากศัตรู” พากแพร็งค์และซาราเซ่น (Saracens) เป็นศัตรูกันในการสังคرام แต่ได้เรียนรู้จากกันและกันเป็นอันมาก”.

1. สงครามครูเสดทำให้ขุนนางเสียชีวิตจำนวนมากพากพาสกลับได้รับเสรีภาพมากขึ้น
ระบบฟิวดลล์จึงเริ่มหมดความหมาย
2. สงครามครูเสดทำให้พระเจ้าแผ่นดินมีอำนาจมากขึ้น เพราะบรรดาขุนนาง
ยกจนลง เพราะต้องใช้จ่ายเงินในการทำสงค์รามมาก
3. กระตุ้นให้เกิดการค้าระหว่างดินแดนซีกโลกภาคตะวันออก และภาคตะวันตก
พากนักรบครูเสดได้นำผลผลิตจากภาคตะวันออกเข้ามาเผยแพร่ในยุโรป เช่น เครื่องเทศ
ผ้าไหม ผ้าชาติน และผลไม้ชนิดต่าง ๆ
4. เมืองต่าง ๆ เริ่มขยายขึ้น เพราะการค้าขยายตัว
5. มีการนำเงินและทองเข้ามาในยุโรปมากขึ้น การค้าแบบแลกเปลี่ยนสินค้าก็
ค่อย ๆ เลิกไปและหันมาใช้เงินในการซื้อขาย
6. พากนักรบครูเสดได้นำวัฒนธรรมคลาสสิค (คือ วัฒนธรรมกรีกและโรมัน) จาก
ภาคตะวันออกเข้ามายังยุโรปตะวันตก
7. อำนาจของฝ่ายศาสนาจารเพิ่มขึ้น
8. เมืองศูนย์กลางการค้าเริ่มมีจำนวนมากขึ้นและมีความมั่งคั่งขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น
อิตาลี เป็นต้น

ยุคกลางตอนปลาย (ค.ศ. 1270-1300) : ความเสื่อมของยุคกลาง

มีข้อสังเกตว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงของยุคกลางนั้นจะไม่เป็นการ
เปลี่ยนแปลงที่เฉียบ刃อย่างทันทีทันใด แต่จะเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปและ
บางครั้งพัฒนาการบางส่วนที่ตีขึ้น จะกลับทำให้ยุคเสื่อมลงก็ได้ เช่น พัฒนาการทางการค้า
ทำให้เกิดคนชั้นกลางที่มุ่งเศรษฐกิจในเมืองใจเรื่องขุนนางนักบินลักษณ์ริคติอีก รวมทั้งพ่อค้า
เหล่านี้ยังได้มีบทบาทสนับสนุนกษัตริย์สร้างกำลังทหารให้เข้มแข็งปราบปรามขุนนาง จนใน
ที่สุดกษัตริย์สามารถช่วยคุ้มครองเส้นทางการค้าขายของพ่อค้าให้ปลอดภัยได้เป็นต้น

เหตุการณ์ที่นำไปสู่สมัยเสื่อมของยุคกลาง คือ

1. การขยายตัวทางเศรษฐกิจ : การฟื้นฟูการค้าและอุตสาหกรรมยุคกลาง

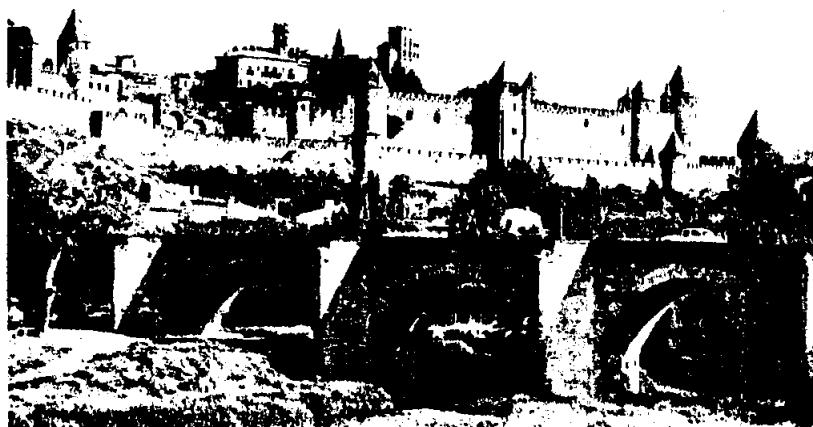
เศรษฐกิจในสมัยศักดินาสามารถมีก้าวเดินไปได้มากกว่าที่คาดไว้ ความเจริญทางเศรษฐกิจทำให้
เรือสินค้าไม่ปลอดภัย ถนนหนทางบังยังใช้ได้ไม่ดี ระบบเงินตราอย่างไม่เข้มแข็ง การถูกกรุกรานของ
ยุโรปตะวันตกมีผลให้ขาดการติดต่อกับดินแดนส่วนอื่นของโลก และการค้าภายในคุฤหาสน์
(Manor) เลี้ยงตัวได้ จึงไม่เกิดความลุյใจที่จะทำการค้ากับดินแดนอื่น จนถึงคริสตศตวรรษที่ 13

ภายหลังสังคมครูเสดจึงเกิดชนชั้นกลางชาวเมือง (an urban middle class) มีจำนวนมากขึ้น พวก “burghers” หรือพวกที่มีชีวิตอยู่ในเมือง (burgs) เป็นพวกที่มีได้ถูกจัดอยู่ในสังคมพิวดัลเพราไว้ได้ทำงานในที่ดินของlordไม่ใช่ชุนนางแต่เป็นคนรุ่นใหม่ที่เรียกตนเองว่า “เสรีชน” (free man) ดำเนินชีวิตเป็นอิสระทำการค้าและอุตสาหกรรมใช้เงินตราแลกเปลี่ยน รวมกันเข้าเป็นกลุ่มก้อนเพื่อการป้องกันร่วมกันมีการปักครองตนเอง คนกลุ่มนี้มีจำนวนไม่มากเลยถ้าเปรียบเทียบกับจำนวนชาวนา ทางฝ่ายขุนนางนักรบทั้งหลายก็ไม่ขอบ ส่วนพระภูเห็นว่าคนชั้นกลางเป็นพวกพ่อค้ากำไรเกินควรเป็นอันตรายต่อสปีริตแห่งความเป็นมนุษย์ แต่พวกนี้ก็มีความมั่งคั่งขึ้น สามารถจัดซื้อแม่ที่ดินมากขึ้น เปลี่ยนสังคมให้นับถือความมั่งคั่ง กลายเป็นคราเล็ก ๆ มีคนอยู่หน้าแผ่นที่ได้เริ่มรูปแบบสังคมขึ้นใหม่

ก. การเริ่มความสำคัญทางการค้าของเวนิส

พัฒนาการทางการค้าระหว่างประเทศคุ้มโดยและสัมพันธภาพทางการค้ากับกรุงคอนสแตนตินโปลิ รวมทั้งการสร้างสถานการค้าทางตะวันออกในสมัยสังคมครูเสด ทำให้การค้าแบบเมืองเจริญขึ้น เกิดเมืองการค้าสำคัญจากเวนิสคือ เจนัวและปีชา ส่วนแคว้นฟلانเดอร์ (Flanders)⁵¹ คือศูนย์การค้าระหว่างทะเลบลติกและทะเลเหนือนิอ

การขยายตัวของทางการค้าดำเนินไปตามลำดับภาคพื้นทวีป มีทั้งเมืองในแคร์วน ลอมบาร์ด และทัสคานีจนถึงคริสตศตวรรษที่ 12 ฝรั่งเศสภาคใต้และสเปนได้เข้ามาร่วมทำการค้าด้วย จากดินแดนนี้กับอิตาลี พ่อค้าเดินทางต่อไปยังฝรั่งเศสและเยอรมันโดยอาศัยถนน

เมืองยุคกลาง มีลักษณะเป็นป้อมค่ายเหมือนที่คาร์คัสซอนเน็ข้างบนนี้ จำเป็นต้องมีกำแพงเพื่อป้องกันถึงสองขั้นเพื่อความปลอดภัย

⁵¹ ปัจจุบันคือเบลเยียม.

พ่อค้าขุคกลางของลงเรือ
(ที่มา : Anatole G. Mazour,
Men and Nations) p. 137.

และแม่น้ำเป็นเส้นทางติดต่อ ฝ่ายพ่อค้าทางเหนืออีกส่วนเรื่องจากชายฝั่งฟลานเดอร์มาตามลำน้ำลงใต้ทำให้ของป่าญ (Champagne) กลายเป็นจุดนัดพบที่สำคัญของพ่อค้าจากดินแดนต่าง ๆ

การบื้องกันการคุกปล้นทำให้พ่อค้าต้องร่วมกันเดินทางเป็นกองการราวน และจากความยากลำบากในการขนถ่ายสินค้า หรือต้องการเลหลังสินค้า พ่อค้าจะจัดงานแฟร์ (Fairs) เป็นทัวใจสำคัญของการค้าสมัยนั้น

๑) ความเจริญของเมืองในยุโรป

๑. การแข่งขันกันด้านการค้าต่างประเทศ ทำให้เมืองต่าง ๆ ในยุโรปเจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็ว บรรดาพ่อค้าก็เดินทางไปเรื่อย ๆ ตลอดเวลา พวกรู้ต้องการที่ตั้งมั่นค้าขายสินค้าที่ไหนสักแห่งหนึ่ง เมืองเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะเป็นสถานีการค้าเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เกิดมี

การร่วมมือกันป้องกันด้วย

2. การมีงานชุมนุมสินค้าประจำปี ไม่มีความหมายเสียแล้ว พวากูลค้าต้องการได้ผลผลิตใหม่ ๆ ตลอดปี ด้วยเหตุผลนี้เองทำให้สถานที่ตั้งศูนย์กลางการค้าสำคัญมาก

3. การค้าระหว่างประเทศ กระตุ้นให้เกิดการค้าระหว่างเมืองต่าง ๆ และทำให้ระบบคุณภาพสินค้าย่อย ๆ ถลายตัวลงไป

4. การค้าระหว่างประเทศก่อให้เกิดการอุดสาหกรรมช่างฝีมือขึ้น บางพวาก็ต้องทำพากเสื้อผ้า อาชู เกราะ เพื่อไปแลกับสินค้าชนิดอื่น เริ่มมีช่างฝีมือมากขึ้นและต้องการศูนย์กลางในการทำงาน และผลิตสินค้า และขายสินค้าของตน

บางทีก็ตั้งเมืองใหญ่ ๆ เช่นนั้นที่ตามสีแยกของเส้นทางการค้าที่สำคัญ เช่น บริเวณที่แม่น้ำทั้ง 2 สายมาบรรจบกัน บางทีก็เริ่มด้วยการตั้งเป็นหมู่บ้านรอบ ๆ กำแพงปราสาท (พร้อมที่จะอพยพหนีได้ง่าย ๆ ถ้าภัยโจรตี) บริเวณเหล่านี้เรียกว่า เบอร์ก (burgs) และประชาชนที่อาศัยอยู่ในที่นี่เรียกว่า “burghers”

“burgs” นี้เจริญขึ้นอย่างรวดเร็วและในที่สุดก็ค่อย ๆ ก้าวไปเป็นปราสาทดังเดิมเสีย และต่อมาก็ต้องสร้างกำแพงที่ใหญ่ที่สุด เพื่อป้องกันเมืองทั้งเมือง

มีข้อสังเกตว่าเมืองในสมัยกลางจะยังมีสภาพแอดด์ไม่ถูกสุนัขกัด หมูจะถูกปล่อยให้เดินไปตามถนน วัว ควาย และม้าก็เลี้ยงเอาไว้ใกล้ ๆ กับบ้านเมืองที่อยู่อาศัยนั้นเอง ขยายตัวทึ่งลงไปตามถนน โดยปล่อยให้ฟันชะล้างไปจนหมดเออง โรคกาฬโรค ตลอดจนโรคติดต่ออื่น ๆ ก็กล้ายเป็นโรคธรรมชาติที่คนสมัยนั้นต้องประสบ

บ้านก็สร้างด้วยไม้ จึงเกิดไฟไหม้บ่อย ๆ ไม่มีสถานีดับเพลิง สถานีตำรวจนานาชาติ หรือบริการนำประปา

ลักษณะทั่วไปของเมืองในสมัยกลางก็คือ มีคูล้อมรอบเป็นกำแพงเมือง ซึ่งคนจะเข้าไปติดต่อในเมืองได้ก็ต้องข้ามสะพานชักเข้าไป สะพานนี้ก็สร้างไว้เพื่อป้องกันการถูกศัตรูโจมตี คือ เมื่อมีข้าศึกมาก็จะได้ชักขึ้นได้ทันที มีเมืองเล็ก ๆ เพียง 2-3 เมืองที่มี

วิธีพิเศษในการที่จะทำการสะอาดถนน มีน้ำประปาที่สะอาด และมีสถานที่อาบน้ำสาธารณะ เมืองอื่น ๆ ก็คล้ายกับเมืองที่ร่วมราบในอิตาลี และแฟลนเดอร์ส คือ มีสิ่งก่อสร้างสาธารณะใหญ่ ๆ จำนวนประชากรในเมืองในสมัยกลางนั้น มีจำนวนไม่มากนัก เมื่อเทียบกับมาตรฐานปัจจุบัน เมืองพาเลอร์โม (Palermo) เป็นเมืองใหญ่เป็นที่ 2 ในทวีปยุโรป (รองจาก

เมืองคอนสแตนต์โนเปล) เมืองพาเลอร์โอมีประชากรประมาณ 500,000 คน ปารีสมีพลเมืองประมาณ 200,000 คน เวนิสมีน้อยกว่าเพียงเล็กน้อย เมืองขนาดกลาง มีพลเมืองประมาณ 50,000 คน ที่มีประชากรเพิ่มขึ้นตามเมืองต่าง ๆ ก็เพราะพวกราษฎร์ที่หนีไปจากคุกหาน

วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนสมัยกลาง วัดที่สร้างขึ้นมาก็สร้างขึ้นอย่างดงดิบด้วยความร่วมแรงร่วมใจจากช่างฝีมือและคนงาน ผลงานในการสร้างวัดนี้นับเป็นผลงานทางค้าศิลปะและสถาปัตยกรรมที่งดงามมากจนถึงทุกวันนี้

ในการบังคับร่วมกันนั้นจะใช้วิธีการเข้ามาร่วมกันเป็นสมาคม เช่นทางภาคเหนือของอิตาลีจะมีการรวมตัวกันเพื่อบังคับการรุกรานจากชาติอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ จัดตั้งสมาคมลอมบาร์ด (Lombard League) ส่วนทางภาคเหนือของเยอรมันก็มีการตั้งสมาคมแฮนซ์ເອຕີກ (Hanseatic League) เพื่อควบคุมการค้าทางทะเลหนีอ ทะเลเบลลิติดเป็นเวลาหลายร้อยปี

ค) ผลของการกำนิกเมืองต่ออารยธรรม

1. เกิดสังคมใน การใช้ซื้อขายแลกเปลี่ยน คือ เงิน ที่ดินไม่ใช่สิ่งก่อให้เกิดความมั่งคั่งที่สำคัญอีกต่อไปแล้ว

2. เกิดมีชนชั้นใหม่ในสังคม คือ พวกร burgher และพวกร bourgeoisie หรือชนชั้นกลาง พวคนี้มั่งคั่งมากขึ้น

3. ชีวิตของพวกรชานมีสภาพดีขึ้น จากการที่มีคนต้องการผลิตผลทางการเกษตรกรรมมากขึ้น ทำให้ประชาชนมีรายได้ดีขึ้น ฉะนั้นก็สามารถที่จะมีกำลังซื้อมากขึ้น

4. อำนาจของพวกรชานเริ่มถลายตัวลง และอำนาจของพวกร่อค้าเริ่มมีมากขึ้น

5. อำนาจของพระมหากษัตริย์มีมากขึ้น พระมหากษัตริย์สามารถผูกมิตรกับชนชั้นกลาง บรรดาขุนนางก็กล้ายเป็นศัตรูของทั้ง 2 พวกร พระมหากษัตริย์ต้องการเงินเพื่อที่จะตั้งรัฐบาลกลาง จำนวนเงินก็เพิ่มขึ้นก็โดยการเก็บภาษีเพิ่มขึ้น พวกร burghers ก็มีความต้องการที่จะตั้งรัฐบาลกลางเพื่อรักษาความปลอดภัยและรักษาความสงบสุข และพวกรนิกรเต็มใจที่จะจ่ายค่าคุ้มกัน

6. เนื่องจากความมั่งคั่งทำให้เกิดความต้องการด้านการเรียนและด้านวัฒนธรรม

7. มีการเริ่มต้นที่ประชานตามเมืองต่าง ๆ มาชุมนุมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

ง) บทบาทของสมาคมพ่อค้าและสมาคมช่าง

สมาคมพวกรชานนี้เป็นสมาคม ซึ่งพ่อค้าทุกคนในเมืองต่าง ๆ จะต้องมาร่วมสมาคมกัน ในระยะแรกๆ สมาคมช่างฝีมือ ตลอดจนบรรดาช่างฝีมือตามโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ

จะทำสินค้าออกจำหน่ายต่อผู้บริโภคโดยตรง คนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของสมาคมช่างฝีมือ จะไม่สามารถขายปลีกสินค้าขึ้นในเมืองได้ สมาคมพยายามทุกอย่างที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการแข่งขันที่ไม่ยุติธรรมขึ้นในสังคม สมาคมจะกำหนดราคา ปรับปรุงคุณภาพของสินค้า ควบคุมน้ำหนักและการซั่ง ตัว วัด สมาคมพ่อค้าจะกำหนด “ราคานี้ยุติธรรม” ซึ่งจะสามารถทำให้พ่อค้ามีกำไรงามาจำหน่าย

สมาคมช่างฝีมือ ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับกิจการอุตสาหกรรม

สมาคมช่างฝีมือจะประกอบด้วย คุณงานประเทกต่างๆ (เช่น ช่างทองผู้ช่างไม้ ช่างทำหมวก ช่างตัดเสื้อ) ซึ่งเป็นผู้ผลิตสินค้าออกมำจำหน่าย

ความแตกต่างระหว่างสมาคมการค้าในสมัย古 กับ สนบานการค้าในสมัยปัจจุบัน

(Modern Trade Union)

จุดประสงค์ของสมาคมการช่างในสมัย古

- กำหนดอัตราเฉลี่ยชั่วโมงทำงานและค่าแรงงานของกรรมกร
- กำหนดอัตราการผลิตจำนวนกรรมกร โดยกำหนดชั่วโมงฝึกงานไว้อย่างแน่นอน
- กำหนดคุณภาพและปริมาณของสินค้า
- กำหนดราคาที่แน่นอนของสินค้า
- พยายามที่จะป้องกันการคดโก้นอาจจะเกิดขึ้นจากผู้จำหน่ายและผู้ซื้อ
- ให้ความช่วยเหลือแก่กรรมกรและบุตรของกรรมกรที่เสียชีวิตไปในการทำงาน
- จัดให้คุณงานได้รับความบันเทิงใจในวันหยุด
- เข้าไปมีสิทธิ์มีเสียงในรัฐบาลแห่งเมืองที่สมาคมแห่งนี้ตั้งอยู่

จุดประสงค์ของสนบานการค้าในสมัยปัจจุบัน

- จัดสภาพของงานสำหรับสมาชิกให้ดีขึ้น
- ลดชั่วโมงทำงานลง
- เพิ่มค่าจ้างให้สูงขึ้น
- พยายามที่จะแก้กฎหมายแห่งท้องถิ่น กฎหมายแห่งรัฐและกฎหมายแห่งชาติ เพื่อให้มาตรฐานการครองชีพของกรรมกรดีขึ้น
- มีสนบานการค้าหลายแห่งได้จัดเงินไว เพื่อไว้ช่วยเหลือกรรมการที่เจ็บป่วย หรือช่วยครอบครัวของสมาชิกที่ถึงแก่กรรมไปแล้ว
- สนบานการค้าบางแห่งให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกในด้านการจัดการศึกษา ที่อยู่อาศัย และให้เงินช่วยเหลือแก่สมาชิกเมื่อแก่แล้วด้วย

จะสังเกตได้ว่า สนบานการค้าในสมัยปัจจุบัน ไม่ได้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับราคา คุณภาพ และปริมาณของสินค้าที่ผลิตเท่าไรนัก และไม่ได้เข้าไปมีบทบาทในคณะกรรมการแห่งเมืองกับใน

การเป็นสมาชิกของสมาคมการช่าง

กำหนดให้คนงานทำงานในสาขาที่ตนได้ฝึกฝนมาซึ่งต้องฝึกถึง 7 ปี สมาชิกจะต้องเป็นคนงานสิรี ผู้ที่จะเป็นนายงานได้ต้องเคยเป็นลูกจ้างมาก่อน และสามารถจะอบรมคนงานได้ ตลอดจนต้องเป็นเจ้าของร้านหรือโรงงานเอง

การเป็นสมาชิกสหภาพกรรมกร

สหภาพกรรมกรส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ยอมรับคนงานทุกชนิด ทั้งที่มีความชำนาญมากแล้วและยังไม่มีความชำนาญงานมาเลย แม้ว่าจะมีสมาคมเก่า ๆ บางแห่งยังคงรับแต่คนงานที่ชำนาญงานเท่านั้น บางสมาคมก็พยายามที่จะจำกัดจำนวนสมาชิกโดยวิธีอื่น เช่น ต้องเสียค่าสมาชิกในอัตราสูง หรือบางสมาคมก็จะฝึกคนงานของตนเอง

ข้อดีและข้อเสียของระบบสมาคมการค้า

ระบบสมาคมการค้าช่วยให้มีการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพดี และมีคุณค่าสูงส่งสำหรับผู้ซื้อเป็นการประกันการครองชีพอย่างยุติธรรมของบรรดาช่างฝีมือทั้งหลาย ซึ่งมีโอกาสจะร่วมขึ้นมาได้น้อยมาก แต่ในทางตรงกันข้ามก็มีข้อเสียเช่นเดียวกัน ก่อรากคือ การสำรวจตรวจสอบอย่างเข้มงวดมากเกินไป ทำให้มีความก้าวหน้าน้อยลง และสมาคมก็ทำให้การแข่งขันระหว่างบรรดาผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของสมาคมต้องยุติ

2. การล้มสถาวยของจักรวรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์

สถาบันการเมืองที่ล้มเหลวที่สุดของยุคกลางคือจักรวรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์จากประมาณค.ศ. 950-1250 ที่กษัตริย์เยอรมันสามารถรวมเยอรมัน อิตาลี และดินแดนสถา维奇ตัวเข้าเป็นราชอาณาจักรขนาดใหญ่ที่สุด ศัตรุของจักรวรดิที่สำคัญ คือสันตปาปาพยายามต่อต้านการรวมเยอรมันนี้และอิตาลีทุกวิถีทาง ในที่สุดสามารถเอาชนะจักรพรรดิเยอรมันในค.ศ. 1250 เมื่อพระเจ้าจักรพรรดิอ็องค์สุดท้ายคือเฟรเดอริกที่ 2 สิ้นพระชนม์ลง การเริ่มต้นการล่มสถาวยของอาณาจักรนี้ก็ดำเนินต่อมาตามลำดับ

ราชอาณาจักรเยอรมัน

ความสำเร็จในสมัยพวงจักรพรรดิเฟรเดอริกที่ 2 แห่งจักรวรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ คือการรวมซึ่งกันเข้ากับเยอรมันนี้ แต่ใน ค.ศ. 1237 พระเจ้าจักรพรรดิกลับถูกต่อต้านจากสมาคม

ล้อมบาร์ดครังที่ 2 ทั้งยังต้องถูกบัพพาชนีกรรมจากศาสตราจารย์สองครั้ง โดยสันต์ปาปา เกรgoriiที่ 9 ปลุกระดมกษัตริย์ญี่ปุ่นทำส่วน “คูรุเสด” ต่อต้านจักรพรรดิเฟรเดอริกที่ 7 ที่ขณะนั้นจักรพรรดิเฟรเดอริกทรงอยู่ในระหว่างการทำส่วนคูรุเสดครั้งที่ 6 ในเดือนตุลาคม จักรพรรดิเฟรเดอริกจึงต้องเผชิญกับการจลาจลในเยอรมนี ทำการยึดครองอิตาลี ภาคเหนือและเยอรมนีกับการยึดครองดินแดนบางส่วนของสันต์ปาปา พอดีทรงสิ้นพระชนม์ ก่อนที่จะบุตความยุ่งยากลงได้ สันต์ปาปายังดำเนินการต่อมาคือการรวมรวมกษัตริย์ใหญ่โดย เผ่าอย่างยิ่งในเยอรมนีทำลายล้างราชวงศ์ไฮเนนสเตา芬ใน ค.ศ. 1268 ซึ่งมีผลให้ราชอาณาจักรเยอรมันกลับแตกแยกจนหมดโอกาสที่จะรวมตัวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอีก ส่วน อำนาจของพระจักรพรรดิเยอรมันเหนืออิตาลีและซิซิลีก็ถูกตัดขาด去

เจ้าชายรูดอล์ฟแห่งแอปสเบิร์ก (Rudolf of Hapsburg : 1273 – 91) ได้รับเลือก เป็นพระจักรพรรดิองค์ใหม่ ใน ค.ศ. 1273 เป็นพระจักรพรรดิที่ไม่มีอำนาจและครอบครอง ดินแดนส่วนที่เป็นประเทศออสเตรียปัจจุบันเท่านั้น บรรดาเจ้าเยอรมันในแคว้นอื่นๆ จึงไม่ยอม รับฐานะของพระจักรพรรดิ แต่กลับเรียกร้องให้เจ้าชายแห่งลักเซมเบิร์ก (Luxemburg) มา เป็นพระจักรพรรดิแทน เมื่อพระจักรพรรดิทำท่าจะเข้ามายึดอำนาจ อีก การเลือกตั้งกษัตริย์ ก็ เป็นไปที่เจ้าชายราชวงศ์วิตเตลบัค (Wittelbach) แห่งบา伐เรีย (Bavaria) เพราะไม่ต้องการ ให้สถาบันจักรพรรดิเข้ามายึดอำนาจเป็นศูนย์กลางแห่งอำนาจ ซึ่งอาจจะทำให้เจ้าผู้ครองแคว้น เยอรมันต่างๆ มีสิทธิปกครองตนเองได้ไม่เต็มที่

ต่อมาเมื่อเจ้าชายชาร์ลที่ 4 แห่งลักเซมเบิร์กได้รับเลือกเป็นพระจักรพรรดิอีก ใน ค.ศ. 1347 จึงกำหนดให้มีการร่างรัฐธรรมนูญระบุให้เจ้าเยอรมัน 7 องค์เป็นผู้เลือกพระจักร- พรรดิหรือจัดเป็นคณะผู้เลือกตั้ง 7 คน ประกอบด้วย

1. อาร์ชบิชอปแห่งโคโลญ (Cologne)
2. อาร์ชบิชอปแห่งทรีเอร์ (Trier)
3. อาร์ชบิชอปแห่งเมินซ (Mainz)
4. เจ้าผู้ครองแคว้นแซกโซนี (Saxony)
5. เจ้าผู้ครองแคว้นแบรนเดนเบิร์ก (Brandenburg)
6. เจ้าผู้ครองเดอพลาตินেท (The Palatinate)

⁵² “The Great Interregnum” คือสมัยที่พระจักรพรรดิแห่งราชอาณาจักรโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ถูกกล่าวเป็นสถาบันที่ไม่เป็นที่ยอมรับอีกต่อไป (ค.ศ. 1254–73) และมีการแข่งขันกันระหว่างเจ้าผู้ครองแคว้นต่างๆ เป็นการใหญ่.

7. เจ้าผู้ครองแคว้นโบหีเมีย (Bohemia)

ในการเลือกตั้งนั้นได้ตัดสิทธิของสันตปาปaoออกไป เพราะถือว่าเป็นเรื่องภายในของเยอรมัน รัฐธรรมนูญนี้จึงถือว่าเป็น “ประกาศทอง” (The Golden Bull) ค.ศ. 1356 เป็นรัฐธรรมนูญของจักรวรรดิกำหนดเรื่องคณะผู้เลือกตั้ง 7 คน ไม่ต้องมีการรับรองจากศาสตราจารดังนั้นจักรวรรดิจึงถูกปกครองโดยกษัตริย์แคว้นยุโรปหลายพระองค์จนถึง ค.ศ. 1438 ราชวงศ์แฮปส์เบิร์กได้ปกครองใน ค.ศ. 1438 มีการสืบราชบัลลังก์กันต่อมาโดยไม่ขาดสายราชวงศ์นี้จนถึง ค.ศ. 1740 ราชวงศ์แฮปส์เบิร์ก ลอร์เรน (Hapsburg-Lorraine) ได้เข้ามาร่วมปกครองด้วยใน ค.ศ. 1765 และได้ปกครองต่อมาเรื่อยๆ จนถึงสมัยที่จักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ถูกยกเลิกไปใน ค.ศ. 1806

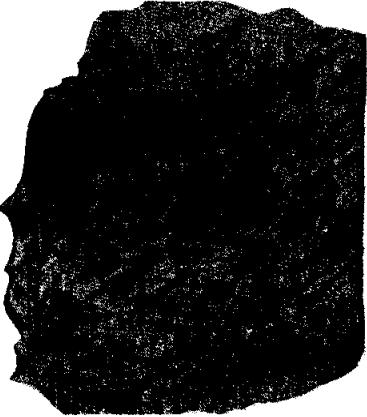
อิตาลี

สภาพการกระจายอำนาจของอิตาลีใน ค.ศ. 1250 นั้น จะมีสภาพเด่นชัดยิ่งกว่าเยอรมันนี้ เพราะอิตาลีไม่มีแม้แต่ตำแหน่งกษัตริย์ที่จะเป็นสัญลักษณ์ของการรวมประเทศ จะมีก็แต่แคว้นต่างๆ ที่แยกกันปกครองไปตามลำพัง เช่น เมืองทางเหนือคือ เวนิส มิลาน เจนัว ปีชา และฟลอเรนซ์ ที่จะมีหัวหน้าที่มีคั่งควบคุมดูแลอยู่ สมรรถนะกลางเมืองและการแยกยังคงอำนาจจะเกิดขึ้นจนเป็นเหตุการณ์ปกติในเมืองต่างๆ ในภาคเหนือเหล่านี้ต่างกันแข่งขันกันจนกลายเป็นข้อพิพาทยอย่างต่อเนื่อง ภายหลัง ค.ศ. 1300 ส่วนตอนกลางของอิตาลีก็อยู่ในอำนาจของสันตปาป้าและอิตาลีทางใต้ก็ถูกเป็นเขตอิทธิพลของประเทศยุโรป เช่น ฝรั่งเศสกับสเปนซึ่งเมื่ออำนาจโรมันอันศักดิ์สิทธิ์สิ้นลายลงเมืองเล็กเมืองน้อยต่างๆ ในอิตาลีเหล่านี้ก็ยังคงเหลือวิวัฒนาการไม่มีที่สิ้นสุด

3. การล้ม塌ายของระบบบกพร่องที่พิวคล์ในฝรั่งเศส อังกฤษ และสเปน

ภายหลัง ค.ศ. 1300 นั้น ทั้งอังกฤษ ฝรั่งเศส และสเปน เพชรฆูสถานการณ์คล้ายคลึงกันกับจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์คือการที่พระราชอำนาจของกษัตริย์ถูกลดลง เพราะพระบุนนาคและพ่อค้าไม่ต้องการตกอยู่ภายใต้พระราชอำนาจอำนาจของกษัตริย์อีก โดยเฉพาะเมื่อเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ กษัตริย์ไม่สามารถแก้ไขได้ทำให้เกิดความแตกแยกภายในชาติ บางครั้งก็คือการเกิดสองสมรรถภาพเมืองระหว่างแคว้น เจ้าผู้ครองแคว้นต่างๆ ต้องพยายามอยู่กับสมรรถภาพระหว่างกันตลอดมาจนถึงประมาณ ค.ศ. 1500 สถานการณ์กลับเปลี่ยนไปเมื่อเจ้านครต่างๆ ทำสมรรถภาพเองจนต่างอ่อนแอ เป็นโอกาสให้กษัตริย์เพิ่มพระราชอำนาจขึ้นมาใหม่และในที่สุดสามารถสถาปนาราชอาณาจิตร (nation states) ขึ้นมาได้ ยุคกลางที่มีเจ้าผู้ครองแบบพิวคล์จึงสิ้นสุดลง

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้จะต้องกล่าวรวมกันทั้งในอังกฤษและฝรั่งเศส เพราะทั้งสองชาติต่างพัวพันกันอยู่ในเหตุการณ์เดียวกันคือ สงครามร้อยปี (The Hundred Years' War)

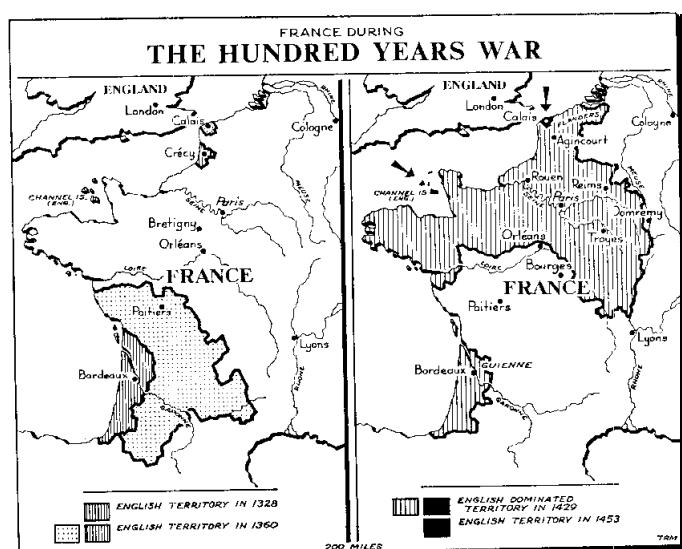

ยุโรปในยุคกลางตอนปลาย มีเหตุการณ์ยุ่งยากเกิดขึ้นหลายเหตุการณ์ นับจากสงครามร้อยปี ที่ทหารใช้คันศรพยายาม และหอกที่อาแจ็งกร์ (Agincourt) (ข้างล่าง) (ล่านภาพบนช้าย) เป็นกรุงโรมสมัยการคุมขังที่บาร์บิโลน (Babylonian Captivity) ที่มีเป็นอีกองค์หนึ่งที่อาวุญญาของ จักรพรรดิ查尔斯ที่ 4 ทรงพยายามยุติความยุ่งยากเพื่อรักษาความมั่นคงของจักรวรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ทรงประทับบนม้าลังก์ (บนขวา) กับเจ้านครเลือกดัง 2 ใน 7 องค์

(ที่ ๓) Anatole G. Mazour, Men and Nations)

3.1 สงครามร้อยปี⁵³ (The Hundred Years' War : ก.ศ. 1337-ก.ศ. 1453)

เป็นสงครามที่เกิดจาก การที่กษัตริย์เอ็ดเวิร์ดที่ 3 แห่งอังกฤษ ทรงเรียกร้องสิทธิในราชบัลลังก์ฝรั่งเศส ในฐานะที่ทรงเป็นพระโอรสของพระนางอิซาเบลลาซึ่งทรงเป็นพระธิดาของฟิลิปที่ 4 และทรงเป็นพระชนิชฐานะของพระเจ้าชาร์ลที่ 4 กษัตริย์พระองค์สุดท้ายของราชวงศ์คาเปเตียนของฝรั่งเศส⁵⁴ เนื่องจากพระเจ้าชาร์ลที่ 4 ไม่มีพระโอรสธิดา ทำให้ราชสมบัติตอกเป็นของพระเจ้าฟิลิปที่ 6 แห่งราชวงศ์瓦卢瓦 และฟิลิปที่ 6 ก็คือน้าของเอ็ดเวิร์ดที่ 3 อีก เอดเวิร์ดที่ 3 จึงถือโอกาสเรียกร้องสิทธิในราชบัลลังก์ในฐานะที่ทรงเป็นทายาทของ“ฟิลิปที่ 4” (Philip “the Fair”) เมื่อไก่นั้น

นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่นๆ อีกดื้อ

1. ความแตกต่างในอังกฤษและฝรั่งเศส คือการที่กษัตริย์อังกฤษทรงสามารถควบคุมชุมชนชาวไร่ในขอบเขต ทำงานประسانกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในบ้านเมืองไว้ได้แต่ในฝรั่งเศสนั้นตรงกันข้าม เนื่องจากกษัตริย์ทรงมีปัญหากับบรรดาดุกและคานต์ในแคว้นต่างๆ โดยเฉพาะในการแยกสิทธิครอบครองที่ดิน

⁵³ Joseph R. Strayer et al., *The Mainstream of Civilization*, pp. 274-275.

⁵⁴ ราชวงศ์คาเปเตียนขาดผู้สืบทอดใน ก.ศ. 1328 เนื่องจากมีการออกกฎหมายกำหนดให้เชื้อพระวงศ์ฝ่ายชายเท่านั้นที่จะมีสิทธิในราชบัลลังก์ (“Salic Law”) ตามเชื้อของ พาก Salian Franks ทำให้ Philip ที่ 6 (ก.ศ. 1328-50) พระนัดดาของฟิลิปปูปหล่อ (Philip the Fair) โกรธของชาร์ลส์แห่ง瓦卢瓦 (Charles of Valois) ได้สืบราชบัลลังก์ต่อมาเป็นการเริ่มต้นราชวงศ์瓦卢瓦 เป็นการตัดสิทธิเอ็ดเวิร์ดที่ 3 แห่งอังกฤษซึ่งทรงเป็นพระนัดดาของฟิลิปปูปหล่อ เช่นเดียวกันในที่สุดจึงกลายเป็นสาเหตุของสงครามร้อยปี

โปรดดูรายการสืบพระราชวงศ์ดื้อ

คาเปเตียน (Capetians)

ฟิลิปที่ 4 (Philip “the Fair” : ก.ศ. 1285-1314)

หลุยส์ที่ 1 10 (ก.ศ. 1314-1316)

ฟิลิปที่ 5 (ก.ศ. 1316-1322)

ชาร์ลที่ 4 (ก.ศ. 1322-1328)

วาลัวส์ (Valois)

ฟิลิปที่ 6 (ก.ศ. 1328-1350)

จอห์นที่ 2 (“the Good” : ก.ศ. 1350-1364)

ชาร์ลที่ 5 (ก.ศ. 1364-1380)

ชาร์ลที่ 6 (ก.ศ. 1380-1422)

ชาร์ลที่ 7 (ก.ศ. 1422-1461)